

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

2

moteris

1966

KOVAS – BALANDIS

T U R I N Y S

T. R. Šakalys, O.F.M.	Tuščias kapas	1
J. Narūnė	Pavasario eilėraščiai	3
G. Gustaitytė-Krivickienė	Lietuvių liaudies vaikų dainos	4
Z. Daugvainienė	Liūdesys ir skausmas	8
E. Krikščiūnienė	Beatricė Dantės gyvenime ir kūryboje	11
Dante Alighieri	Iš "Vita Nuova" vertė A. Tyruolis	12
Kun. K. Patalavičius	Ispanų moters paruošimas ir dalyvavimas visuomeniniame gyvenime	14
K. Pažėraitė	Fragmentas iš romano "Tropikų Malda"	16
J. Narūnė	Tu taip norėjai (eil.)	17
• Vaiko auklėjimas	Veda D. Petrutyte	18
	Trečiasis žmogaus plėtros laikotarpis šv. Kazimieras ir mes — V. Kuprevičiūtė	19
• Moterys pasaulyje		20
• Buto įrengimas	Jaunimo Metų komitetai ir jų darbai	21
• Madų ir grožio pasaulis	Veda A. Šarūnienė	23
• Šeiminių kampelių	Veda I. Kairienė	24
• Organizacinė veikla	Veda A. Mikšienė	26
		28

ILIUSTRACIJOS

V. Stančikaitė-Abraitienė	Pavasario vainikas	1
Leonardo da Vinci	Kristus	2
V. Stančikaitė-Abraitienė	Verbos	3
A. Surgailienė	Iliustracija	4
A. Makūnaitė	Šokėjos	5
S. Valiuvienė	Pasaka	5
S. Valiuvienė	Žvejo vaikai	6
D. Antinytė	Vaikai šoka	7
A. Tarabilda	Dovana	7
Botticelli	Aprėškimas	9
V. Stančikaitė-Abraitienė	Pelkių gėlės	10
Giotto	Dante	11
V. Stančikaitė-Abraitienė	Prisiminimai	13
A. Tamošaitienė	Senovinis ženklas	15
V. Stančikaitė-Abraitienė	Pakelėje	16

"Moteris" Lietuvių Moterų Žurnalas. 1966 m. Nr. 2 (50). Redakcinė komisija: Iz. Matusevičiūtė, L. Imbrasienė, I. Kairienė, E. Krikščiūnienė.	Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Techn. ir meninis redagavimas: N. Kulpavičienė. Administratorė: B. Pabedinskienė.
--	---

Redakcijos ir administracijos adresas: 57 Sylvan Ave., Toronto 4, Ontario. Spaudė "Žiburių" Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Viršelis N. Kulpavičienės. Atskiro numerio kaina 75 ct. Prenumerata metams \$4.00.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1966. No. 2 (50).
 Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto. Single copy 75 c.

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1966.

Nr. 2 (50)

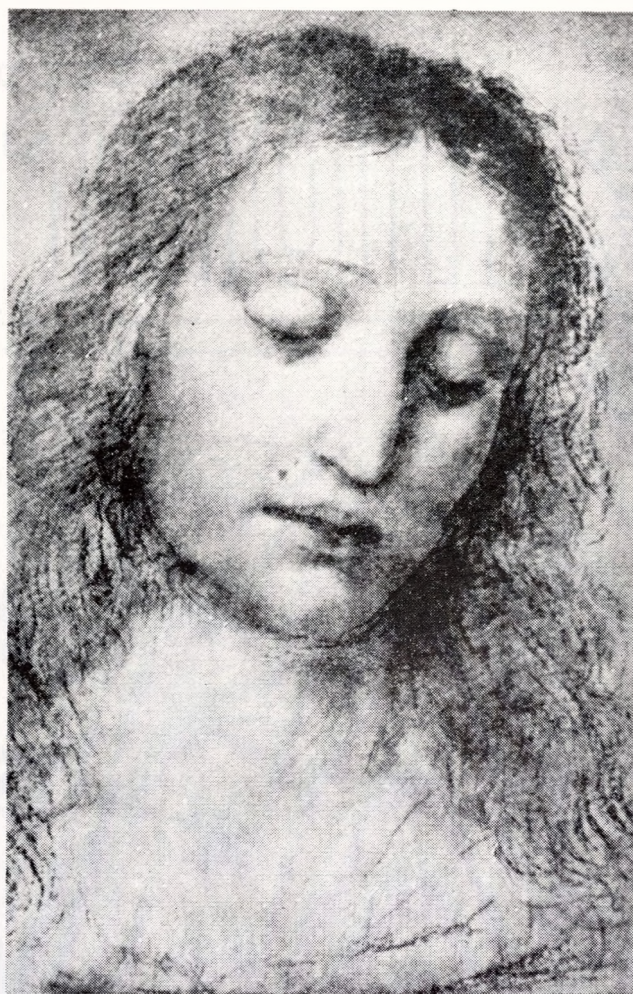
*Žengia pavasaris medžių viršūnėmis.
Švinta ir juokias jauna žaluma!
Brinkina rūtos šakelę - lepūnę —
Verda ir šėlsta nubudus jėga...*

*Rausta, žėruoja pavasario ūgiai,
Dega, lyg tūkstančiai žvakių žalių!
Saulės bučiuojami, virpa nudžiugę.
Svaigsta galva nuo kvėpėjimo jų...*

J. Narūnė

TUŠČIAS KAPAS

T. RAFAELIS ŠAKALYS, O.F.M.

Viso pasaulio istorijoje tik vienas kapas buvo užverstas dideliu akmeniu ir saugojamas kareivių, kad kartais numirėlis neprisikeltų. Tai buvo Kristaus kapas Didžiojo Šeštadienio vakare. Kristaus priešai žinojo, kad Jis yra miręs. Jie sakė, kad Kristus niekad neprisikels, o vis tik jie pastatė sargybą prie Jo kapo. Jie prisiminė, kad Kristus savo kūną buvo pavadinęs šventykla, kurią sugriovus Jis pažadėjo atstatyti per tris dienas. Jie taip pat prisiminė, jog Kristus palygino save su pranašu Jonu sakydamas: "... nes kaip Jonas tris dienas išbuvo žuvies viduriuose, taip Žmogaus Sūnus išbus tris dienas žemės viduriuose ir tuomet prisikels". Todėl žydų paskirti ginkluoti sargybiniai budėjo prie Kristaus kapo, kad tas jų vadinas "apgavikas" dar kartą jų "neapgautų".

Šiandieną mus labiausia stebina faktas, kad, pastatydami sargybą, Kristaus priešai *tikėjosi* Jo prisikėlimo, o Kristaus draugai — *ne*. Tikintieji buvo tapę skeptikais, o netikintieji — tikinčiaisiais.

Ankstyvą sekmadienio rytą prie Kristaus kapo atsilankė Marija Magdalena su draugėmis. Jos atėjo ne pasveikinti prisikėlusio Išganytojo, bet kvėpalais patepti Jo mirusį kūną. Magdalena, lygiai kaip ir visi Apaštalai, aiškiau prisiminė Jėzaus pranašystes apie Jo mirtį, negu apie Jo prisikėlimą. Net atradusios tuščią kapą, moterys pradžioje netikėjo, kad Kristus prisikėlė. Jų nuomone, kas nors perkėlė Kristaus kūną į kitą vietą. Moterų abejones dalinai išblaško angelas paskelbdamas, kad "Jėzus iš Nazareto, kuris buvo nukryžiuotas, prisikėlė iš numirusių. Jo čia nebėra. Eikite, pasakykite Petrui ir kitiems Jėzaus mokiniams, kad Jis keliauja į Galilėją. Ten Apaštalai Jį pamatysią".

Nežiūrint angelo žodžių, Marija Magdalena dar pilnai netiki Kristaus prisikėlimu ir, nubėgusi pas

Petrą ir Joną, skundžiasi jiems: "Jie paėmė iš kapo Viešpatį ir mes nežinome, kur Jį padėjo". Reikėjo asmeniško Kristaus pasirodymo, kad Marija Magdalena įsitikintų, jog Kristus prisikėlė.

Tą pačią dieną Kristus pasirodė dviem savo mokiniams, keliaujantiems iš Jeruzalės į Emmaus kaimą. Juodu taip pat neatpažino savo Mokytojo, nes jie netikėjo, kad Jis galėjo prisikelti iš numirusių. Moterų pasakojimas apie tuščią kapą jų nė kiek neįtikino. Juk ir Mozės įstatymas moterims nepripažino teisės liudyti. Mokinių akys atsivėrė tik vakarienos metu, kai, Kristus palaimino duoną, perlaužė ir padavė ją savo mokiniams. Tas gestas buvo taip panašus į Paskutinės Vakarienos ritualą, jog mokiniai iš karto atpažino savo Išganytoją, kuris tuoj pranyko iš jų akių.

Kiek vėliau Kristus pasirodė visiems savo Apaštalams. Pirmaeilis ir svarbiausias tų pasirodymų tikslas buvo įtikinti Apaštalus prisikėlimo realumu. Kristaus Evangelija turėjo būti skelbiama visam pasauliui. Jei Apaštalai, matę numirusį Kristų ant Kryžiaus, nebūtų matę Jo prisikėlusio, jie nebūtų ėmęsi Evangelijos skelbimo su tokiu uolumu ir tokiu pasišventimu, kurio negalėjo sustabdyti žiauriausi persekiojimai.

Mirtį nugalėjęs Kristus yra ir mūsų prisikėlimo laidas. Tikinčiam žmogui mirtis nėra tragedija, nes mirties pergalė yra tik laikina. Atėjus laikui, Dievas prikels visus kūnus, kad šie atsiimtų jiems priklausantį atlyginimą ar bausmę.

PAVASARIO PASAKA

Berželių alėjoj
Lapeliai virpėjo,
Prakalbinti vėjo...

O beržo šakelė
Lingavo paukštelį
Tarp savo lapelių.

Čiulbėjo ulbėjo
Meilus giedorėlis:
Pavasaris kėlės!

PAVASARIS PIEVOJE

Tu pievele, tu margoji,
Tu pavasarį nešioji
Vėjas supa tau gėles,
Bitės dūzgia aplink jas.

Medumi taip kvepia žiedas,
Jis paliečia mano pėdas,
Ir tyliai linguoja vėlei:
"Koks gražus pavasarėlis!"

AIDI PAVASARIS MIESTELYJE

Tu atneši man pirmą žiedą,
Manas kasas tu dabini...
Nušvinta dangūs mėlynį,
Pavasaris mums gieda.

Miestelis taip mažutis, menkas,
Mudviem vistiek čia gera:
Sparnuotos tavo mintys gimsta, dera,
Ak, pilnos laimės dienos slenka!

PAVASARIS LIETUVOJE

Pavasarielis žalias
Varnėną pamačiau!
Žibutė veidą kelia
Iš sniego vis augščiau.

Suskrido, sugiedojo
Paukšteliai miškuose,
Ir žemėj liko rojus,
Ir džiaugsmas širdyse.

Ėjau prie beržo seno,
Sulos ragaut saldžios,
Lapeliai man šiūreną:
— Jau nebėra žiemos!

V. STANČIKAITĖ-ABRAITIENĖ

VERBOS

KAUNAS PAVASARĮ

Alsuoja pavasariu Kaunas
Ir liepose Laisvės Alėjos
Rausvi pumpurėliai jau kraunas!

Ir Nemuno ižas jau eina,
Baltais vainikėliais nuplaukia,
Čežėdami pasaką jaukią...

Ir dūksta išdykėliai — vėjai
Virš miesto, viršum qžuolyno,
Virš eglių skarų jie nuskrieja

Aplėbia ir Vytauto Kalną,
Žalsvais šydais uždengtą, švelnų.
Vėjelio lengvai paliūliuotą.

LIETUVIŲ LIAUDIES VAIKŲ DAINOS

GRAŽINA GUSTAITYTĖ - KRIVICKIENĖ

Lietuvių liaudies dainų tarpe yra gausu vaikams įdomių ir tinkamų dainų. Tie mūsų liaudies sukurti labai gražioje, kupinoje naivios fantazijos lyrikoje pagausa net šiolaikinio miesto vaiko lakią fantaziją. Tai daugiausia lengvo turinio dainelės apie gyvulius, paukščius, vabzdžius, gyvenančius žmogaus gyvenimu. Jos ir buvo sukurtos kaime, kur vaikas buvo apsuptas galingos, nuolat besikeičiančios gamtos su jos gyvūnija. Čia musė slaugo uodą, kalbasi grybai, vilkas šoka su ožka. Žmonės čia visiškai nedalyvauja.

Atvažiavo meška,
Su alučio bačka;
O zuikeliui nabagėliui
Reikia svodbą ruošti. (2 k.)

Katinas į piršlius,
Gaidys į maršalkas;
O laputė ilguodegė
Į svočias važiavo. (2 k.)

Žąsinas kankliavo,
Ožys trimitavo;
O vilkelis kavalierius
Vedė ožką šokti. (2 k.)

Ožka bešokdama
Su ragais mosavo,
O vilkelis vis dūmojo
Kaip čia ją papjauti.

Jei iš geros valios,
Aš su tavim šoksiu,
O jei tik supyksiū –
Visą subadysiu. (2 k.)

Aš iš tavo skūros
Šiūbą pasiūdysiu,
Šiūbą pasiūdysiu,
Skerdžių parėdysiu, (2 k.)

Kuris mane ganė
Po lygią lankelę,
Po lygią lankelę,
Po kelmynėlį. (2 k.)

Liudvinavas

Sekančioje dainelėje visi gyvuliai dirba nutolusius nuo realybės darbus:

Ar sakyti man teisybę,
Ar tik melą vieną,
Kad ant krosnies su plaktuku
Ežys pjovė šieną. (2 k.)

Ant ožkelės nugaros
Karvė tvorą tvėrė,
O ta žiurkė nuluptoji
Penkis pūdus svėrė. (2 k.)

Zuikis varnų prisigaudęs
Į turgų važiavo.
Katinėlis iš to juoko
Vos trūkio negavo. (2 k.)

Ant srauniosios upelės
Nudegusio kranto,
Žvirblis kažin ką kalbėjo,
Niekas nesupranta. (2 k.)

Štai kaip dainelėje apdainuojama nemokanti skaityti varna:

Katinėlis raštus rašė,
O pelėda paštą nešė;
O ta varna durna buvo
Skaityt nemokėjo.

O ta varna durna buvo
Skaityt nemokėjo,
O žvirbliukui sekretoriui
Galvelę skaudėjo.

Merkinė

Yra ir karo dainų. Vienoje tokioje apdainuojama paukščių karas su žvėrimis arba, štai, grybų karas, kur iškeliamas baravyko narsumas.

O ką kalba zuikelis
Po šilėlių vaikščiodamas?
— Eisim grybai vainon,
Grybužėliai vainon.

Atsiliepė umėdaitė,
— Aš da esu tik mergaitė,
Tai aš neisiu vainon,
Grybužėlių vainon.

Atsiliepė rudmėsaitė,
— Aš da esu tik panaitė,
Tai aš neisiu vainon,
Grybužėlių vainon.

Atsiliepė raudonikis,
— Aš da esu tik jaunikis,
Tai aš neisiu vainon,
Grybužėlių vainon.

Atsiliepė baravykas,
Visų grybų pulkaunykas:
— Tai aš esiu vainon,
Grybužėlių vainon.

Visus grybus iškaposiu,
O kelmučius išvoliosiu;
Tai aš eisiu vainon,
Grybužėlių vainon.

Liudvinavas

Liaudies dainose užtinkama į tragiškus įvykius gražiai įpinto humoro, kaip kad šioje dainoje apie uodo žuvimą:

Puolė uodas iš ažuolo,
Susimušė galvelę.
Ramta, ramta, tadra,
Ramta, ramta, tadra
Susimušė galvelę.

Nėr kam uodelio ligyt,
Nei arbatėlės viryt.
Ramta, ramta ir t.t.

Viena musė girdėjo,
Lankyt uodo atėjo.
Ramta ir t.t.

Ar tau reikia daktaro,
Ar klioštarno kunigo?
Ramta ir t.t.

Nei man reikia daktaro,
Nei klioštarno kunigo.
Ramta ir t.t.

Jau nuo manęs viskas liko,
Tik reik spato ir matiko.
Ramta ir t.t.

Pakavokite mane
Kur nors tankiam eglyne.
Ramta ir t.t.

Kad šuneliai nerastų,
Kaulų mano pakastų.
Ramta ir t.t.

Už uodelio dūšėlę,
Kaip už kokią grūšėlę.
Ramta ir t.t.

A. MAKŪNAITĖ

ŠOKĖJOS

Pagiedokite visi —
Seni, jauni ir maži:
Ramta, ramta, tadra,
Ramta, ramta, tadra
Seni, jauni ir maži.

Išlaužas

Tačiau iš visų vabzdžių daugiausia pagarbos turi bitele. Nors ji ir skaudžiai gelia, bet įgėlusi ji pati miršta. Ji savo kruopščių darbu suteikia žmogui gėrybių: vaško ir medaus. Mūsų protėviai, greta gintaro ir kailių, su svetimais kraštais medumi prekiaavo. Iš jos pagaminto vaško daromos žvakės dega bažnyčioje ant altoriaus, grabnyčios uždegamos prie mirštančiojo. Saldžiu medučiu gardžiuojasi maži ir dideli. Populiari dainelė — šokis bitele mini suktinyje: “Bitute, pilkoji, iš kur medų nešioji?” ir t.t. Kita mažiau žinoma:

Oi tu bitaite, tu, tu, tu,
Maža nedidaite, tu, tu, tu.
Vai kur tu buvai, tu, tu, tu,
Kur tu lakiojai, tu, tu, tu?
— Po augštus kalnus, tu, tu, tu,
Po žemus klonius, tu, tu, tu.
Po žemus klonius, tu, tu, tu,
Po dobilynus, tu, tu, tu.
— Ką tu ten darei, tu, tu, tu,
Ką tu ten veikei, tu, tu, tu?

S. VALIUVIENĖ

PASAKA

S. VALIUVIENĖ

ŽVEJO VAIKAI

— Medutį rinkau, tu, tu, tu,
Korelius siuvau, tu, tu, tu,
Korelius siuvau, tu, tu, tu,
Drevėlėn nešiau, tu, tu, tu.

Sekančiose dainelėse tai jau įmaišytas ir žmogus.
Visokių problemų čia pasitaiko:

Boba kepė bandeles
Ant ežero krašto.
— O kur tos bandelės?
Kiaulytė suėdė. (2 k.)
— O kur ta kiaulytė?
— Ežere prigėrė.
— O kur tas ežeras?
— Žirgelis išgėrė. (2 k.)
— O kur tas žirgelis?
— Keleliu nubėgo.
— O kur tas kelelis?
— Karkleliais užaugo. (2 k.)
— O kur tie karkleliai?
— Ožkytės išgraužė.
— O kur tos ožkytės?
— Vilkelis papiovė. (2 k.)
— O kur tie vilkeliai?
— Strielčeliai iššaudė.
— O kur tie strielčeliai?
— Tinkle pasikorė. (2 k.)
— O kur tas tinklelis?
— Pelės sukapojo.
— O kur tos pelytės?
— Katinas papiovė.
— Škič, škač kamarač,
— Net tau akys tavarach. *Rokiškio raj.*

Paplitusi daina yra apie bobutę, kuri turėjo pilką oželį. Tas neklaužada išoko į rūtų darželį. Bobutė, paėmusi botagą, atėjo jį išvaryti. Jis išbėgo į laukus ir ten vilkeliai jį papiovė, bobutė rado jo tik ragus ir nagus. Visų jų čia neišminėsi.

Taip pat žinoma ir nevien vaikų dainuojama daina yra apie pelėdą: "Išėjo tėvelis į mišką, išėjo motinėle į mišką; išėjo tėvelis, išėjo motinėle, išėjo visi vaikai į mišką". Jie ten pamatė pelėdą, nušovė, parnešė ir t.t. Bet gal mažiau žinoma yra apie žvirblio nušovimą:

Išėjo tėvelis, iškiūtino,
Nušovė žvirblį nupiškino.
Parvežė broleliai, pargirgždino,
Tą mažą paukštelį, tą žvirblį.
Nupešė seselės, nupurtino,
Tą mažą paukštelį, tą žvirblį.
Išnešė plunksnes, išdulkino,
To mažo paukštelio, to žvirblio.
Iškepė močiutė, išcirškino,
Tą mažą paukštelį, tą žvirblį.
Padėjo ant stalo, užriogino,
Tą mažą paukštelį, tą žvirblį.
Suvalgė sveteliai, sutriuškino,
Tą mažą paukštelį, tą žvirblį.
Važiavo namučių dėkavojo
Už mažą paukštelį, už žvirblį.

Lankeliškės

Ne vien apie gyvulius vaikai mėgsta dainuoti. Be-
ne visų žinoma daina yra apie šaltyšių, kuris turėjo
tris sūnelius ir važiavo į Alvitą pirkti savo vaikams
skripkos, dūdos ir pyrago. Satyrinėje dainoje apie
Žeką — mokytoją išskaiciuojama katekizminiai dalykai:

Oi tu Žekai, Žekuželi,
Visų Žekų mokytojai,
Švento rašto rašytojai,
Pasakyk, Žekuželi,
Kas yr danguj vienas?
— Vienas Dievas ant dangaus,
Tas pats ir ant žemės.
Oi tu Žekai ir t.t.

Kas yr danguj du?
Dvi toblyčios¹⁾ Možiešiaus,
Vienas Dievas ant dangaus,
Tas pats ir ant žemės.
Oi tu Žekai ir t.t.

Kas yr danguj trys?
Trys asabos²⁾ traicės šventos,
Dvi toblyčios Možiešiaus,
Vienas Dievas ant dangaus
Tas pats ir ant žemės.
Oi tu Žekai ir t.t.

Kas yr danguj keturi?
Keturi evangelistai ir t.t.
Trys asabos ir t.t.
Oi tu Žekai ir t.t.

Kas yr danguj penki?
Penkios ronos³⁾ Jėzaus pono,
Keturi evangelistai ir t.t.
Oi tu Žekai ir t.t.

Kas yr danguj šeši?
Šešios žvakės ant altoriaus,
Penkios ronos Jėzaus pono ir t.t.
Oi tu Žekai ir t.t.

Kas yr danguj septyni?
Septyni sakramantai,
Šešios žvakės ant altoriaus ir t.t.
Oi tu Žekai ir t.t.

Kas yr danguj aštuoni?
Aštuoni tūkstančiai
Panelių klūpančių,
Septyni sakramantai ir t.t.
Oi tu Žekai ir t.t.

Kas yr danguj devyni?
Devyni chorai aniuolų,
Aštuoni tūkstančiai
Panelių klūpančių ir t.t.
Oi tu Žekai ir t.t.

Kas yr danguj dešimts?
Dešimts Dievo prisakymų,
Devyni chorai aniuolų ir t.t.
Oi tu Žekai ir t.t.

Kas yr danguj vienuolika?
Vienuolika mokinių,
Dešimts Dievo prisakymų ir t.t.
Oi tu Žekai ir t.t.

Kas yr danguj dvylika?
Dvylika apaštalių,
Vienuolika mokinių,
Dešimts Dievo prisakymų,
Devyni chorai aniuolų,
Aštuoni tūkstančiai
Panelių klūpančių,
Septyni sakramantai,
Šešios žvakės ant altoriaus,
Penkios ronos Jėzaus pono,
Keturi evangelistai,
Trys asabos traicės šventos,
Dvi toblyčios Možiešiaus,
Vienas Dievas ant dangaus
Tas pats ir ant žemės.

Išlaužas

A. TARABILDA

DOVANA

D. ANTINYTĖ

VAIKAI ŠOKA

Tarpe vaikų dainų yra daug piemenų dainelių. Kaime augantys vaikučiai nuo šešių, kartais net nuo penkių metų ligi dvylikos, ganydavo laukuose gyvulius, mažesnieji žąsis. Štai kaip apdainuojama piemenėlio dalia:

Mažas piemenėlis —
Didis vargdienėlis,
Negauna sau vietos
Žiemą nabagėlis:
Nieks prie stalo nesodina,
Tankiai badas jį kankina.
Kas gal apsakyti
Kaip sunku ganyti.
Kaimas iš kaimo
Per sniegą pūškuoja;
Visas apšarmojęs
Jau kątik kvėpuoja:
Ašaros per veidus krinta,
Beveik kasdien vėju minta,
Kas gal apsakyti,
Kaip sunku ganyti.
Greičiau, Dievulėliau,
Duoki vasarėlę,
Aš linksmai ganysiu
Žmonių kaimenėlę:
Gausiu valgi, drapanėlę,
Algos gražią sėmėgėlę;
Kas gal apsakyti,
Kaip gera ganyti.
Sugulę karvelės —
Atrajėlę kramto,
Gagena žąselės,
Ant upelio kranto.
Ten veršiukai šokinėja,
Čia ėriukai rėplinėja;
Kas gal apsakyti,
Kaip gera ganyti.
Toli už kalno
Debesys dundena,
Piemuo kaimenėlę
Artyn namų gena:
Smarkus lietus, kad neplaktų,
Visus į tvartus sukakti;
Kas gal apsakyti,
Kaip gera ganyti.

Liudvinavas

Piemenėliai per dienas, nuo saulės patekėjimo ligi nusileidimo, išbūdavo lauke, saugodami gyvulius, kad neišganytų javų ar kaimynų laukų bei pievų. O

dienos vasarą Lietuvoje ilgos. Piemenėlio aplinka ir draugai — tai gamta, gyvuliai ir juos šildanti saulė — močiutė. Debesiui užėinant, piemenėliai dainuodavo:

Saulute, močiute, ant mūsų!
Debesėliai, juodbruvėliai
Ant Prūsų!
Mūsų upės pienu teka,
Prūsų upės smilgom dega.
Mūs mažiukai piemenukai,
Jų trumpukai žiponukai —
Šalta jiems šalta,
Dievulėliau, šalta.

Liudvinavas

Kaip gražiai sekančiose dainelėse piemenėlis apdainuoja savo ganomus gyvulius: vienoje atsiskyrusią, gal paklydusią karvytę, antroje avytę:

Olia, karvele,
Būbuolėlė, pasiaubulėlė.
Tave visi šaukia,
Tavęs visi laukia,
Visi pageidauja.
Ateik tu čionai,
Žingsnelius skaitydama,
Pėdeles uostydama.
Ateik tu čionai,
Raseles braukydama,
Purvelius braidydama.
Karvele, subaubuok
Ant visos girelės,
Šauk savo pulkelį.

Utenos apskr.

Štai kaip avytės apdainuoja:
Avytės mano, rido,
Gražiosios mano, rido.
Stiklo akytės, rido,
Stygų kojytės, rido,
Šaukštų ausytės, rido.

Yra dainelių, pritaikintų ir gyvuliams namo parvartyti, juos apraminti:

Šiu namo, galvijukai, Ne dėl vėjų papūtimų,
Jau pavargo piemenukai, Dėl saulelės užkaitimo.
Ryt ryto anksti keldami, Šiu namo, galvijukai,
Beržo rykštę išnešdami, Šiu namo!

Šios rūšies dainelių ir ilgesnių bei "rimtesnių" dainų yra daug mūsų turtingoje tautosakoje. Tik kai kurias, gal kiek retesnes čia paminėjau. Yra nemaža ir liaudies žaidimų, tinkamų vaikams, bet jų šį kartą neįtraukiau į straipsnį, apsiribodama tik dainomis.

P a s t a b a : Nei šių dainų, nei praeitų metų *Moters* žurnale mano patiektų dainelių mažiesiems melodijų neduodu. Liudvinavas, Lankeliškės, Išlaužas — tai vietovardžiai, kur mano motinos dainuotas dainas aš išmokau. Mažųjų dainos beveik visos nebuvo paskelbtos ir jų melodijos neužrašytos, aš jas turiu savo atmintyje.

Šiame straipsnyje paskelbtos dainos yra paimtos iš minėtų leidinių: *G. Krivickienė, Dainos*, Freiburg, 1948 m. — Atvaizuoja meška, O ką kalba zuikėlis. Puolė vuodas iš aržuolo, Saulute, močiute, — išleistos su melodijomis knygos priede. Mano nepaskelbtos: Mažas piemenėlis, Oi tu, Žekai. Išėjo tėvelis iš kiūtino.

J. Čiurlionytė, Lietuvių liaudies dainos vaikams, Kaunas, 1948 m. — Ar sakyti man teisybę, Oi tu bitaitė, Avytės mano, Šiu namo. Jos išleistos su melodijomis.

Lietuvių Tautosaka užr. 1944-56 m. Vilnius, 1957 m. — Olia karvele, Boba kepė bandeles — be melodijų. Taip pat be melodijos dainelė paimta iš *Tauta ir Žodis*, Krėvės užrašytų dainų: Katinėlis raštus rašė.

LIŪDESYS IR SKAUSMAS

Z. DAUGVAINIENĖ

Kalbant apie liūdėsį dažniausiai galvojama apie tą liūdėsį, kurį sukelia artimo žmogaus netekimas, mirtis. Bet liūdesio, skausmo sąvoka pritaikoma ir kiekvienam praradimui ar netekimui: liūdime netekę tėvynės, netekę sveikatos, netekę turto, netekę meilės šeimoje ir t.t.

Kadangi dvasinis skausmas yra dažna priežastis jausmų ir proto sutrikimo bei kūno sveikatos praradimo, paskutiniuoju metu gydytojai ir psichologai šiam klausimui skiria daug dėmesio. Jie kalbėdami apie normalų liūdėsį, t.y. tokį liūdėsį, kuris neišsina į kraštutinumus, sako, kad liūdesio yra keliolika etapų, laipsnių, ir visi, kurie liūdi ko nors brangaus netekę, tuos etapus pereina, jei ne visus, tai bent kelis iš jų.

Kiekvienam pravartu žinoti dvasinio skausmo psichologinę eigą, nes atėjus sunkiai valandai žmogus žinos, kad tai yra natūralus dalykas ir turės vilties, kad palaipsniui tai praeis.

Pirmas kiekvieno didelio praradimo skausmo laipsnis yra šokas. Žmogus tampa tarsi apsvaigintas ir negali pilnai suprasti ir įsivaizduoti to, kas įvyko. Tai yra geras dalykas, nes žmogus yra tarsi apsaugomas ir ne iškart panardinamas į didelį sielvartą.

Antras laipsnis ateina tada, kai žmogus atsikvo-

šėja ir ima suprasti visą baisumą savo praradimo. Tada daug kam pagalbon ateina ašaros. Tiesa, ašaros kartais laikoma silpnumo ženklu. Bet tai nėra teisinga, jausmų atpalaidavimas yra natūralus, normalus ir sveikas dalykas. Ašarų gėdintis nereikia, juk ir Kristus, Dievas-Žmogus gyvendamas žemėje yra verkęs.

Vėliau ateina visiška depresija, vienatvė ir pilnas netekimo supratimas. Žmogui atrodo, kad jam nėra jokios pagalbos, jokios vilties. Šis liūdesio-skausmo laipsnis yra pats sunkiausias, tai yra laikas, kada žmogus labiausiai yra reikalingas moralinės paramos. Partartina neužsidaryti savo skausme ir nebūti vienam. Kiekvienas turime daugiau ar mažiau artimų žmonių, stenkimės galimai daugiau būti jų tarpe. Nenorėkime, kad jie nuolatūs mus guostų, priešingai, reikia bandyti išeiti iš savęs ir kiek galint kreipti savo mintis į kitų žmonių interesus. Stenkimės pradėti gyvenimą be to, ko netekome.

Žinoma, tai nėra lengva, kartais tam reikia ilgo laiko. Ir jeigu tikrai praradimo skausmas ilgai nesumažėja, žmogus gali pradėti galvoti, kad tas ja skausmas niekada nesibaigs ir kad jo gyvenimas taps beprasmiškas. Tai yra labai pavojingas laipsnis, nes šitoks skausmas gali atsiliiepti ne tik sielos, bet ir kūno svei-

katai. Daug žmonių suserga fiziniai nuo didelio ir ilgai besitęsiančio dvasinio skausmo.

Jeigu žmogus pasiduoda panikai dėl savo nenurimtančio skausmo, jeigu labai ilgai negali į nieką daugiau nukreipti minčių, kaip tik į savo skausmą, žmogus pradeda galvoti, kad, galbūt, kas nors blogo atsitiko su jo protu. Tokios mintys yra dažnas reiškinys, nereikia galvoti, kad tai tik man taip atsitinka. Tai yra natūralu, toks sielvarto laipsnis neišveda į kraštutinumus, žinoma, jeigu žmogus bando paimti save į rankas.

Po kurio laiko pradeda jaustis truputį geriau, jau šiek tiek nusigręžiama nuo savo skausmo. Bet tada, paprastai, pradeda priekaištauti kitiems ir sau: kodėl taip ir taip elgtasi, kodėl tas ir tas nepadaryta, nepasakyta, nenumatyta... Nors tai nėra girtina, bet natūralu, žmogiška.

Dar po kiek laiko žmogus jau gali ramiau gyventi ir dirbti savo įprastą darbą, nors jaučia, kad anksčiau buvusios energijos vis dar nėra, per daug dar sleigia netekimo našta.

Bet palaipsniui jau pradeda liūdesį-skausmą nugalėti. Negalima nustatyti laiko, kada tai ateis: vieniems gal po kelių mėnesių, kitiems gal reiks laukti pora metų, ar dar ilgiau. Bet anksčiau ar vėliau ramybė sugrįžta ir vėl prisiderinama gyvenimo tikrovei.

Čia buvo kalbama apie normaliai išgyventą skausmą ar sielvartą, kuriam praėjus žmogus tampa dvasiniai net stipresnis, gilesnis ir jautresnis kitų kančioms. Didelės kančios paliestas žmogus dažnai pradeda rimčiau ir giliau galvoti, padaryti rimtus sprendimus ir net pakeisti visą savo gyvenimą.

Yra, betgi, daug žmonių, kurie po skausmo našta palūžta arba protiniai ar emociniai pakrinka. O kai taip atsitinka, kai žmogus išgyvenęs didelį skausmą tampa dvasiniai pakrikę, mes, paprastai, galvojame,

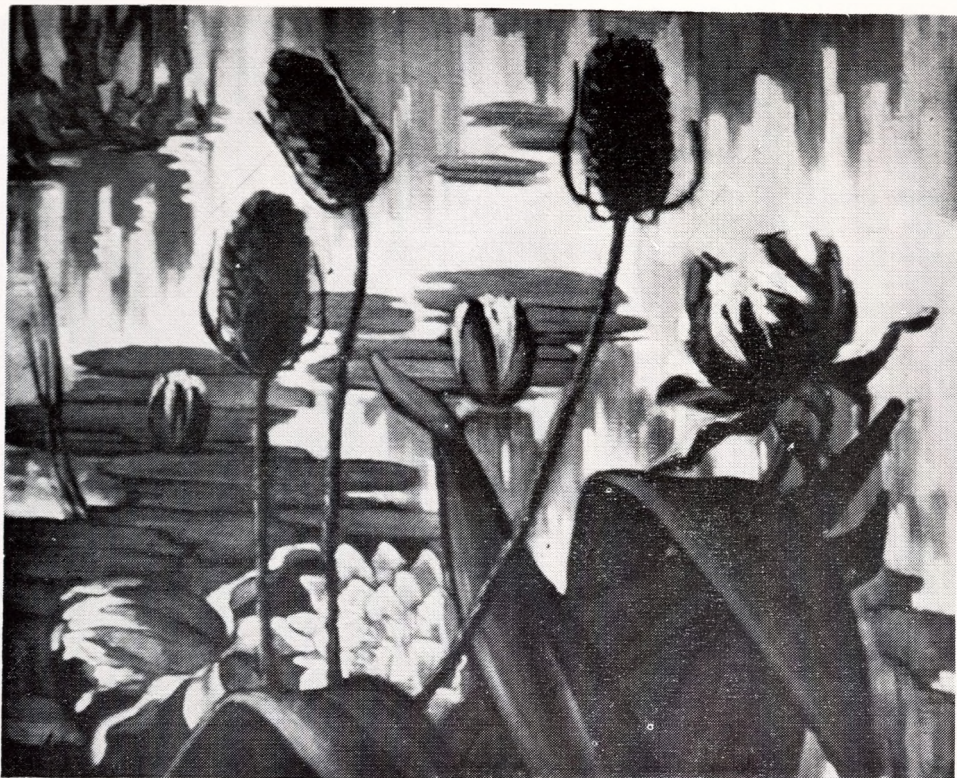
kad tikrai tas skausmas, ta tragedija atvedė žmogų prie jo dvasinio sunegalavimo. Žinoma, tas skaudus įvykis ištikro yra svarbus faktorius jo nervų sutrikime, bet jis nėra vienintelė priežastis. Greičiau tai yra tik pati viršūnė, augščiausias laipsnis ilgos eilės emocinių įtampų, kurios susilpnino jo atsparumą ir sutrikdė jo dvasinę lygsvarą. Nuo jokio, kad ir labai didelio skausmo ar nelaimės žmogus dvasiniai nepalūžta ar emociniai nesutrunka, jeigu anksčiau jo gyvenime nėra buvę ilgų nervinių įtampų. Įvykusi nelaimė yra tik paskutinis spustelėjimas žmogaus nešančio našta, po kuria jis ir taip jau bemaž griūva.

Todėl yra nepaprastai svarbu įsigyti teisingas pažiūras į gyvenimo sunkumus bei kentėjimus ir pažinti juos sukeliančias priežastis. Tai yra vienintelis efektyvus būdas atsispirti sunkiems gyvenimo smūgiams taip, kad jie nesužalotų žmogaus vidinio gyvenimo, pagrindas ant kurio stovi ir kuriuo remiasi visa žmogaus stiprybė, dvasinės lygsvaros ir proto bei emocijų sveikas balansas.

Šių laikų žmogus yra daug daugiau linkęs į nervų ir proto sutrikimą, negu tai buvo ankstyvesnėse generacijose, kadangi šių laikų žmogus yra priešpastatytas tokiai daugybei įtampų, kurių ankstyvesnės generacijos visai nežinojo. Sakoma, kad Amerikoje kas penktas žmogus ilgiau ar trumpiau yra dvasinio negalavimo tiek paveiktas, kad yra reikalingas nervų klinikos ar ligoninės pagalbos.

Gyvename didelės materialinės gerovės klestėjimo laikais. Bet tame materialinės gerovės klestėjime viešpatauja nepaprastas žmogaus vidinis nepasitenkinimas ir vidinė tuštuma. Žmogus yra kamuojamas pagristų ir nepagristų baimių, skausmingų abejonių, netikrumo.

Mes, lietuviai, atvykę iš, palyginti, ramaus ir tylaus krašto į karštligiškai triukšmingus Amerikos didmiesčius ypatingai jaučiame jų žalingą įtaką mūsų

nervų sveikatingumui. Nuolatinis skubėjimas, nepakankamas mokėjimas kalbos, jaudinimasis, fabrių ir gatvių triukšmas, šeimų problemos — visa tai mūsų nervus spirgintę spirgina, kelia įvairius rūpesčius ir nerimą. Lengvai įsigyjamas turtas daugeliui neduoda vidinės laimės, daugeliui visas gyvenimas yra tapęs vien tik nuobodulys, beprasmybė, vidinė kančia. Dauguma yra likę bevaliai, kurie nemoka nė kaip reikiant pailsėti, nė išspręsti savo gyvenimo problemų, nė nugalėti sunkumų.

Pirmas dalykas, kas daro žmogų stiprų ir sveiką dvasia, yra laisvosios valios jėga, stiprus charakteris. Valios vedamas žmogus turi jėgos pats sau vadovauti ir pats save valdyti. Valingo žmogaus veikla eina iš jo nusistatymo ir pasiryžimo, o ne iš impulso, ar emocijų.

Psichologai nurodo daug natūralių priemonių ir būdų, kaip tapti vidiniai sveikam, stipriam ir nepalaužiamam betkokiose gyvenimo situacijose.

Pirmon eilėn reikia turėti gyvenimo tikslą — idealą. Tas idealas neturi būti kokia nors svajonė ar utopija, bet atitinkas mūsų polinkius ir mūsų asmenybę.

Be to, viena iš pagrindinių sąlygų vidinio sveikatingumo yra optimizmas, tai yra tendencija žiūrėti į gyvenimą iš maloniosios, gerosios pusės. Kiekviena pažiūra į gyvenimą yra lydima tam tikros vidinės kūrybinės jėgos — vaizduotės. O tą kūrybinę jėgą žmogus gali kontroliuoti ar duoti jai kryptį. Gerą linkme nukreipęs tą jėgą žmogus galvoja apie kitus gerai ir su pasitikėjimu. Toks žmogus spinduliuoja natūralų draugiškumą visiems ir, paprastai, yra visų mėgiamas.

Kartais yra būtina sąmoningai nusikreipti nuo liūdnu ir skaudžių dalykų. Sakysim, jeigu mintys apie tam tikrus žmones, situacijas ar problemas sukelia pyktį, depresiją, pasibaurėjimą ir t.t., reikia nukreipti mintis į malonesnius dalykus. Tai nebus bė-

gimas nuo realybės, tai tik supratimas, kad rūpestis ir skaudžios mintys yra niekas daugiau, kaip tik nereikalingas laiko ir dvasinių jėgų eikvojimas.

Šių laikų žmonių nervai, nuolatos besikubant ir retai kada kaip reikiant pailsint, yra tapę taip įtempti, kad juos viskas veda iš lygsvaros: aplinkiniai garsai, žmonių išvaizda, šaltis, šiluma ir t.t. Reikia sustot nuolatos skubėjus, pagalvot ir susidaryt planą savo 24 valandų parai, numatant laiką darbui ir poilsiui, įvairiai veiklai ir ramiam atsipalaidavimui. Tokiu būdu bus įmanoma kontroliuoti įtampas ir nuovargį taip, kad neišsikvotume savo nervų ir nesusidarytume pavojaus rimtiems fiziniams ir psichiniams negalavimams.

Reikia dirbti savo darbą, ar kasdienines pareigas atlikti taip gerai, kaip tik sugebi ir gali. Vengti nepykantos bendradarbiams ir viršininkams. Vengti perdidelio lenktyniavimo su kitais. Matyti ir pripažinti teisingą fizinį ar intelektualinį pranašumą kituose.

Labai svarbu turėti pasitikėjimą savimi. Bet savimi pasitikėjimą reikia skirti nuo kvailo išdidumo, atkaklumo ir užsispyrimo. Savimi pasitikėjimas eina ranka rankon su pilnu pažinimu savo silpnųjų.

Bet užvis efektingiausias būdas ramiai pakelti gyvenimo sunkumus ir išvengti visokių baimių ir nervinių įtampų yra gyvas tikėjimas. Žmonės, kurie turi stiprų, ne vaikišką ar sentimentalų tikėjimą, daug efektingiau gali kovoti ir nugalėti kad ir labai sunkius gyvenimo smūgius, nes stiprus tikėjimas teikia protinę ir emocinę tvirtybę, duoda kantrybės, drąsos ir ryžto.

Žinoma, tvirtas tikėjimas ir gilus religingumas nepasiimami tik tada, kai jų labai reikia. Subrendusiai religingas žmogus savo tikėjimą stiprina ir ugdo nuolatos, kad visada būtų tvirtas visame, kas gyvenime jį ištiks.

BEATRIČĖ DANTĖS GYVENIME IR KŪRYBOJE

E. KRIKŠČIŪNIENĖ

1965 metų gegužės mėnesį visas pasaulis minėjo Dantės 700 metų gimimo sukaktį. Dantė gimė neturtingų didikų šeimoje, Florencijoje. Jo motina mirė, dar jam mažam tebesant. Tėvas vedė antrą žmoną, ir Dantė užaugo pamotės globoje, drauge su savo netikrais broliais ir seserimis. 15-kos metų būdamas, Dantė neteko ir tėvo. Dantė buvo jautrios ir meniškos prigimties. Nuo pat vaikystės jis mėgo piešti, dainuoti, rašyti. Nuo jaunų dienų Dantė dalyvavo kultūriniame Florencijos gyvenime. Mėgstamiausiu jo poetu buvo Virgilijus, kurį jis vėliau pasirinko savo vadovu per pragarą ir skaistyklą didžiajame savo veikale „Dieviškoji Komedija“.

Nuo tos dienos, kai Dantė pirmą kartą pamatė Beatričę, jo gyvenimas tapo nenutrūkstama daina jos garbei. Jo poezijoje turinys – kilni, sudievinata meilė moteriai. Beatričė jo poezijoje taip sudvasinta, jog ji stovi už bet kokių žemiškų troškimų ribų, ji lieka simbolis viso, kas gera, gražu, ji jo šventos meilės ir tikėjimo versmė.

Dantė išvydo Beatričę gegužės dienos šventėje Florencijos didiko Folco Portinari namuose. Manoma, kad ta apdainuotoji Beatričė buvo Portinari dukterė „Bice“. Abu jaunuoliai buvo 9 metų amžiaus. Devyniems metams prabėgus, Dantė aprašo tą pirmąjį pasimatymą rinkinyje „Vita Nuova“. Jis prisimena Beatričę, vilkinčią raudoną rūbą, tinkamai pasipuošusią savo amžiui. Jis, sakosi, buvęs taip paveiktas, jog pajutęs, kad nuo šio laiko kažkokia galia valdys jo gyvenimą. Jis pasakoja, kaip jis įieškodavęs progu išvysti Beatričę, bet tepamatė ją devyniems metams praslinkus. Dabar ji vilkėjo balta suknute ir ėjo dviejų kilnių damų lydimą. Praeidama pro Dantę, ji pažvelgė į jį ir nepaprastai maloniai jį pasveikino. Dantė grįžo namo, lyg apsvaigęs, ir atsisėdęs parašė sonetą jos garbei. Šių devynių metų laikotarpyje jis sukūrė eilę sonetų, komentarų ir prozos rašinių, kurie sudarė „Vita Nuova“ rinkinį. Jis sakosi buvęs taip paveiktas Beatričės, kad, kai ji kur nors pasirodydavo, jam atrodė, kad joks žmogus nebuvo jam daugiau priešas: jis būdavo apimtas tokios šilumos, kad tuo momentu jis būtų galėjęs atleisti bet kam, kas labiausiai jį buvo įžeidęs.

Pagal viduramžių trubadūrų tradiciją, meilė ir vedybos buvo du atskiri dalykai. 1289 m. Beatričė ištekėjo už turtingo bankininko Simone de Bardi. Šis įvykis nekliūdė Dantei toliau rašyti savo išrinktajai, neminint jos vardo.

Beatričė mirė, sulaukusi 24 metų, palikdama Dantę dideliame nuliūdime. Jis išlieja skausmą elegijoje, kurioje jis rašo, kad Dievas pats norėjęs matyti tą tobulą sutvėrimą arti savęs, kad žemė nebuvusi verta nešioti tokių kilnių kūrinį. Kitame sonete jis aprašo Beatričę rojuje. Sukūręs tą sonetą, jis, sakosi turėjęs nuostabią viziją, kur jis matęs dalykus, dėl kurių jis nutarė nieko daugiau nekalbėti apie tą palaimintąją, kol ateisias laikas, kada jis galėsias kalbėti apie ją daug tinkamiau. Ir jei Dievas leisias jam dar pagyventi kelis metus, jis turįs vilties parašyti apie ją

taip, kaip apie jokią moterį dar niekas nebuvo parašęs.

Būdamas 26 metų, Dantė vedė Gemma Donati, su kuria susilaukė eilės vaikų, bet nei žmonos, nei vaikų savo poezijoje jis nemini. Dantė visokeriopai reiškėsi Florencijos gyvenime. Išvėlęs į tų laikų politines kovas, jis buvo persekiojamas, pasmerktas sudeginti ir ištremtas. Gyvendamas tremtyje, Dantė sukūrė savo didžiausią veikalą – Komedią, kuris vėliau buvo pavadintas „Dieviškosios Komedijos“ vardu. Po Beatričės mirties Dantė palinko į filosofiją ir teologiją. Visas viduramžių filosofinis, teologinis visatos supratimas atsispindi Dieviškojoje Komedijoje. Veikalas susideda iš 3-jų dalių: pragaro, skaistyklos ir rojaus. Pati realistiškiausia veikalo dalis – pragaras, kuriame baisiausiom kančiom pasmerkti visi jo politiniai priešai. Virgilijus vedęs Dantę per pragarą ir skaistyklą, prie dangaus vartų perduoda jį Beatričės globai.

Dantės dangus vaizduojamas pagal Ptolomėjaus sistemą, kaip devynios sferos, besisukančios apie žemę. Kiekvieną sferą puošia viena planeta ir daugybė žvaigždžių. Šitie dangaus kūnai, judėdami pagal dievišką tvarką, gieda Kūrėjui pagarbos giesmę ir pripildo dangų sferų muzika. Dievas, angelai ir šventieji vaizduojami kaip nuostabios šviesos formos.

GIOTTO

DANTE

Traukiamas šviesos, sklindančios iš Beatricės, Dantė kyla iš žemės rojaus į pirmąjį dangaus ratą, tai yra, mėnulio ratą. Jame randam sielas tų, kurie ne per savo kaltę turėjo pažeisti religinius apžadus. Viena iš tų sielų — Piccarda Donati — paaiškina Dantei, kad nors jos yra pačioje žemiausioje dangaus vietoje ir neturi tiek džiaugsmo, kiek sielos, esančios aukščiau, jos tačiau, Dieviškosios Išminties dėka, yra išlaisvintos iš bet kokio pavydo, ilgesio, nepasitenkinimo.

Dieviškosios jėgos traukiamas, Dantė kyla su Beatrice į antrąjį dangų, papuoštą Merkuro planeta. Čia randasi sielos tų, kurie, gyvendami žemėje, darė gerus, praktiškus darbus, bet kurių tikslas buvo daugiau įsigyti garbės, negu tarnauti Dievui. Pro trečiąjį dangų — Veneros ratą Dantė patenka į ketvirtą — saulės ratą, kur jis susitinka krikščioniškuosius filosofus.

Beatricė veda jį per penktą dangų — Marso ratą, kuriame randasi sielos kovotojų, žuvusių kovoje už tikėjimą. Jie sugrupuoti tūkstančiais žvaigždžių kryžiaus formoje ir Nukryžiuotojo pavidale. Šeštame Jupiterio danguje Dantė sutinka Dovydą, Konstantiną Didįjį ir kitus teisingus valdovus. Šitos žvaigždės sugrupuotos erelio pavidalu ir vienu balsu šlovina teisinguosius žemės viešpačius.

Juo aukščiau Beatricė kyla, juo gražesnė ji darosi, ir septintame Saturno danguje ji įgauna tokį spindėjimą, kad ji nedrįsta net nusišypsoti savo mylimajam, nes jos žvilgsnis galėtų paversti jį į pelenus. Šiame rate randasi vienuoliai, gyvenę maldoje, ir tie, kurie išliko ištikimi savo apžadams.

Pasiekęs aštuntą ratą, Dantė pažvelgia į žemę. Ji pasirodo taip pasigailejimo verta, kad Dantė net nusišypso. Patekęs į devintą dangaus ratą, Dantė apanka nuo Beatricės žvilgsnio. Ji šypsosi ir liepia jam nukreipti akis į Kristų, Mariją ir apaštalus. Dieviškame danguje nėra žvaigždžių, vien tik dangiška šviesa. Čia jis regi angelus, kurie nuostabiu mirgėjimu, lyg lapas po lapo, išsiskleidžia į spindinčią rožę. Beatricė palieka savo mylimąjį ir užima vietą rožėje. Poemos pabaigoje Dantės žvilgsnis nukrypsta į Amžinąją Šviesą, skleidžiamą meilės, kuri valdo saulę ir visus žvaigždynus.

Šis Dantės veikalas įvairiai interpretuojamas. Manoma, kad pragaras vaizduoja žmogaus kelionę per nuodėmę, kančią, nevilgtį; rojus — išsilaisvinimą per dieviškąjį apsireiškimą ir kilnią meilę. Virgilijus, kurį Dantė pasirenka savo palydovu per pragarą ir skaistykla, simbolizuoja išmintį, protą, kuris gali atvesti mus iki dangaus vartų. Bet tik tikėjimas ir meilė (Beatricė) tegali įvesti mus į dangų.

Dantės gyvenime jo tremtis buvo pragaras, jo kūryba buvo tarsi išsilaisvinimas iš to pragaro, jo viltis ir meilė buvo jo dangus ir išganymas. Jo veikalas pavadintas komedija, nes vaizduoja kelionę iš skurdo į laimę.

Yra sakoma, kad jokio žmogaus kelias per šį gyvenimą nėra buvęs taip aiškiai nubrėžtas, kaip Dantės. Jis turėjo vieną tikslą — pamatyti savo mylimąjį danguje, visame jos grožyje. Tas jo nenumaldomas ilgesys ne tik išgarsino Beatricę visiems laikams poezijoje, bet atsiekė ir antrą tikslą — įamžino jo paties vardą pasaulinėje literatūroje.

Naudota literatūra — Will Durante The age of Faith.

DANTE ALIGHIERI

Iš "Vita Nuova"

Vertė A. Tyruolis

O PONIOS, MEILĖS PASLAPTIS SUPRATĘ

*O ponios, meilės paslaptis supratę,
Jums apie savo poniją aš pakalbėsiu,
Ir nors išreikšt garbės jos negalėsiu,
Tai gal bent savo širdį tuo paguosiu.
Joje tiek gero mano akys matė,
Ir Meilė man šypsojosi taip šviesiai,
Jog giesmė, jei drąsos nepalydėsiu,
Visiems aš pavyzdį pamilti duosiu.
Ir aš gaida didinga negiedosiu,
Kad baimės ištiktas nelikčiau veikiai;
Iš pagarbos jos garbę skelbsiu saikiai,
Kai ties jos nuopelnais giesmėj sustosiu,
Kai tarsiu jum, meiliom poniom, panelėm,
Tai, ką tik jūs ir aš suprasti galim.*

*Pagautas dieviškojo supratimo
Sušuko angelas: "O Didis Pone,
Matau stebuklą tikrą žemės klony,
Tai sielos spinduliai, lig čia jie kyla".
Dangus, kuriam nestinga nieko, ima
Maldaut jos savo Viešpatį maloniai,
Šventieji prašo siust jiems tą malonę.
Bet pagaila dar gina mūsų bylą,
Nes Dievas dėl madonos tos prabyla:
"Ramybėj dar pakęskite, mielieji,
Ja ten, kol man patiks, susižavėję,
Kur bijo jos netekt, tas kurs pamilo,
Kad jis, jei pragare bus, nesakytų:
"Viltis šventųjų — mano jau matyta!"*

*Madonos pasiūlę didi dangūs:
Dėl to dabar giedosiu jos kilnumą.
Sakau, jei nori moteris taurumo,
Ja tesekie: prastoms širdims tuoj birti
Ims Meilės gruodas ten, kur ji bus žengus,
Užšals jų mintys ir neteks gajumo;
Bet jei kas žvelgti jon turės tvirtumo,
Pats liks kilnus, kitaip turės jis mirti.
Ir kas matyt ją vertas bus, tam skirti
Nedels malonės savo šios aukščiausios:
Jos sveikinamas nuolankus jis jausis,
Užmirš kančias jis, gavęs jų patirti;
Nes Dievas davė jai tą didžią galią:
Nupulti jos užkalbintas negali.*

*Ir sako Meilė: "Kas gi žemėn leido,
Kas tokią žavią, kilnią ją sukūrė?"
Ir tuoj prisiekia, vos į ją pažiūri,
Kad Dievas šitaip kaipą naujo tveria.
Tarytum perlai nušvietė jai veidą,
Kaip moterys jų su saiku kad turi;
Gamta joj tobuliausiai išikūrė;
Tik pagal ją kiekvienas grožį sveria.
Kur tik bežvelgs, skaisčiu žvilgsniu ji žeria
Dvasias, kur, meilės spinduliais nulietos,
Vien akina tą, kurs jom sužavėtas
Ir jaučia, kaip širdies gelmėn neria:
Jūs galit Meilę jos veide matyti,
Bet kaip tiesiu žvilgsniu ją atlaikyti?*

V. STANČIKAITĖ - ABRAITIENĖ
PRISIMINIMAI

BEATRIČĖS GROŽIS

Tas tikrą laimę gali pamatyti,
Kas mano ponią tarp kitų išvysta,
Ir jos draugystės kilnumu nušvitę
Vien padėką Augščiausiam išpažįsta.

Grožiu taip kilniai moka ji valdyti,
Jog kilt pavydas kitose nedrįsta;
Tikėjimas, malonė, meilė švyti
Jose, kai jos dorybės joms pražįsta.

Jos žvilgsnis visa pildo nuolankumo,
Ne vien tiktai ją garbėje atspindi,
O ne, per ją garbės ir kitos laimi.

Ir tiek visoj jos elgsenoj kilnumo,
Jog kas jos grožį gali atsiminti,
Tik atsidusti turi meilės laimėj.

BEATRIČĖS NUOLANKUMAS

Kai meiliai sveikina kitus, žavioji
Mano ponia parodo tiek kilnumo,
Jog nei atsveikina dėl nuostabumo,
Nei pakelia akis jie, prieš ją stoję.

Nepaiso ji, kai garbę kas jai kloja,
Pilna ji palaimingo nuolankumo,
Atkilus lyg iš dangiškojo rūmo,
Kad šviestų žemėj, kaip stebuklingoji.

Nėra to, kursai ja atsižiūrėtų,
Bet ji žvilgsniu maloniai guodžia širdį,
Jei kas to vertas ir užsitarnavo.

Ir rodos, lyg iš veido jai spindėtų
Tiek meilės dvasios, jog kiekvienas girdi,
Kaip "Atsiduski" sielon atbangavo.

PILIGRIMAI IR BEATRIČĖS MIRTIS

O, piligrimai, nuolankiai, maldingai
Su savo rūpesčiais iš ten atėję,
Kur būsit papročius kitus turėję,
Kaip matome iš elgesio skirtingo:

Galbūt dėl to neverkiat jūs skausmingai,
Į mūsų miestą liūdintį įėję,
Kad galbūt nesate jūs dar girdėję,
Kaip smogė jam likimas šturpulingai?

Išgirdus tai, jums taip graudu atrodys,
Jog eisite atgal, kaip čia patekę,
Ir verksite, kaip aš verkiu, taip gaudžiai.

Mes Beatričės esame netekę,
Ir apie jąją pasakytas žodis
Toks magiškas, jog verkti verčia skaudžiai.

BEATRIČĖ EMPIRĖJUI

Anapus sferos, kur toliausiai skrieja,
Širdies dejonė iriasi skausmingai:
Nauja galia ten traukia ją galtingai,
Su ašarom jai Meilė jos ilieja.

Ir kai pasiekia tai kas ją žavėjo,
Pamato ponią, šviečiančią garbingai,
Ir piligrimės dvasios žvilgsnis sminga
Stebėdamos į tą gražnos skleidėją.

Ji mato taip, kad tai, kas man jos tarta,
Neaišku, širdžiai tai nekasdieninė
Kalba, nors jos maldauta tos malonės.

Žinau, kad tą kilniausiąją ji mini,
Nes Beatričę primena nekartą,
O, tai galiu suprasti, brangios ponios.

(Iš A. Tyruolio verstos ir spaudai paruoštos
knygos "Naujasis Gyvenimas".)

ISPANIJOS MOTERS PARUOŠIMAS IR DALYVAVIMAS VISUOMENINIAME GYVENIME

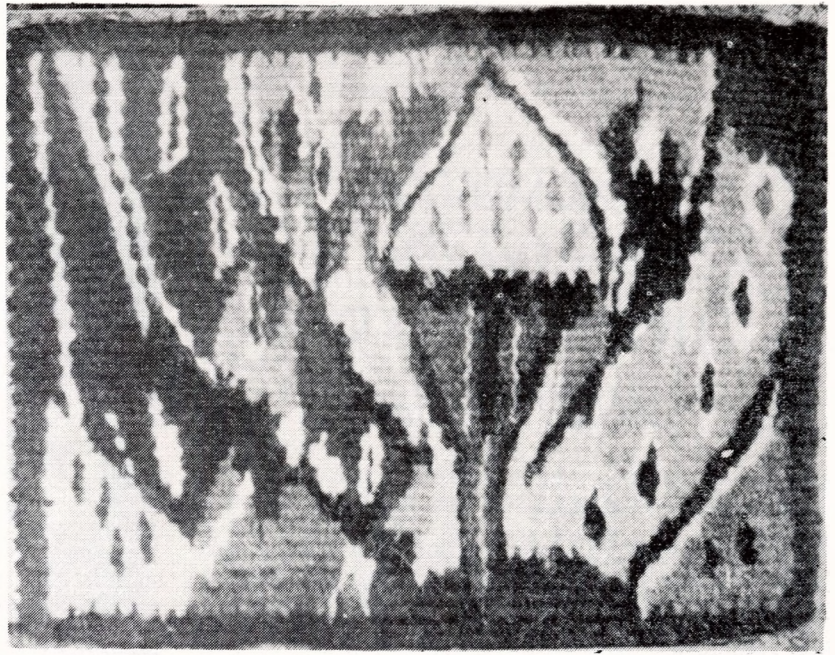
KUN. KAZ. PATALAVIČIUS

Nūdienės Ispanijos viešojo ir visuomeninio gyvenimo tyrinėtojai, moralistai, filosofai ir pedagogai, ypač po antrojo pasaulinio karo, pagrįstai suka galvas dėl ispanų moters pilnesnio ir našesnio įvedimo į visuomeninį gyvenimą. Savo tezei įrodyti jie taip samprotauja: pastaraisiais metais ispanė moteris pasiekė augšto profesinio tobulumo laipsnio, užtat jos iškilimas iki pačių socialinio ir viešojo gyvenimo viršūnių yra būtinas, ir tam jau atėjo laikas. Nors Ispanijoje ir buvo seniau galvojama kitaip, dabar vis daugiau įsitikinama, kad moteris gali nemažiau už vyrą užimti bet kokią atsakingą viešajame gyvenime vietą, netik darbo našumo, bet ir drausmės bei sąžiningumo atžvilgiu. Tuo labiau, kad ispanė moteris, kaip ir visos pasaulyje moterys, jaučiasi pajėgi ir tinkama bet kokiam feminizmui, nesipriešinančiam fiziniam ar protiniam darbui. Ji jaučiasi, ir iš tikrųjų yra, pilnateisė ispano vyro bendrininkė dvasiniame, kultūriniame ir medžiaginiame šalies atnaujinime. Vienas ispanę skatinančių veiksmų veikliau įsijungti į viešąjį savo krašto gyvenimą — tai užsienietės moters praktika ir pavyzdys. Ispanė nūdien daug daugiau negu kitados, stebi amerikietės, prancūzės, vokietės, anglės ir šveicarės veiklą ir įsijungimą į viešąjį savo krašto gyvenimą ir nenori nuo jų atsilikti. Stengiasi jas pasivyti, tuomi save sulyginama su dvasiškai, morališkai ir medžiagiškai pažangių kraštų moterimis. Ispanės moterys, ypač jaunesnės, mato, kad joms durys atidarytos į krašto švietimo veiklą, arba mokymą, į mediciną, į administraciją, į mokslinius tyrinėjimus, ir net į prekybą ir pramonę, nes tokios viešojo gyvenimo šakos reikalauja daug proto, kantrybės, patvarumo, pasišventimo, simpatijos, malonumo ir mandagumo, kurių ispanei netrūko ir netruks. Pastaraisiais metais Ispanijoje norima moterį įjungti į ūkinį krašto vystymąsi, kur ji dažnai su savo vyru, vaidina didelį vaidmenį, tačiau neužmiršdama savo principalinės paskirties — savo motiniškų pareigų auklėti vaikus. Ispanė šiandien džiūgauja, kad tie laikai, kai ji beveik ko kito neveikė, kaip silpnai paskambinti pianinu, išsiuvinėti lovos užvalkalėlius ir paprastai paruošti vyrui ir vaikams valgi. Moderniesiems laikams reikalaujant, ispanė žengia į platesnį ir įdomesnį gyvenimą — į viešąjį ir visuomeninį krašto gyvenimą. Augščiau suminėjau, kad ispanė moteris aiškiai įžvelgia, jog ji turi įsijungti į krašto švietimą, nes moteris, ypač motina, iš prigimties yra auklėtoja. Ji savo prote ir širdyje jaučia, kad Apvaizda ją, netik skiria biologiniam žmogaus atvedimui pasaulin, bet ir jo fiziniam, moraliniam ir dvasiniam išauklejimui, jo paruošimui Dievui ir tėvynei, šeimai ir visuomenei.

Tarptautinė aplinka irgi gerokai paveikė ispanę moterį. Politinių, profesinių ir ypač Moters Darbo teisių paskelbimas laisvajame pasaulyje, Ispanijoje buvo sutiktas ir įgyvendintas su entuziazmu ir gina-

mas. Šiam naujovių tekėjimui šiame krašte pasipriešino daugiausia tradicionalistai, tačiau reikia pasidžiaugti, kad šis pasipriešinimas ispanės moters žingsniui į modernųjį visuomeninį gyvenimą tirpsta, kaip sniegas pavasario saulės atokaitoje. Ispanė, kaip ir kitų laisvų kraštų moteris, naudosis, ir jau naudojasi, teisių ir galimybių lygybe. Moderniosios Ispanijos ekonomistai sujudo pastaraisiais metais skatinti savo šalies moteris paveikiai prisidėti prie krašto ūkinio išsivystymo. Užtat, praėjusiais šimtmečiais Ispanijoje klestėjusi doktrina, kad moteris privalo pasilikti visą savo gyvenimą "nepilnamete" ir visiškoje priklausomybėje nuo vyrų pasaulio socialiniame ir visuomeniniame gyvenime, arba kaip kaimuose sakoma "virtuvėje", šiandien jau neturi visiškai vertės ir prasmės. To pasėkoje, šiandien Ispanijoje itin kreipiama dėmesio, kad moteris būtų tinkamai paruošta gyvenimui moralinėje ir profesinėje plotmėje, nes tik tokiu būdu iš jos bus galima laukti dar nuodugnesnio ir paveiklesnio įsijungimo tan darban, ypatingai kur daugiau reikalaujama kantrybės, pasišventimo, moteriško malonumo bei švelnumo ar atsidavimo, kurio vyras dažnai neturi ir negali turėti. Faktas, kad paskutiniųjų metų duomenys rodo, jog ispanės moterys mielai linksta į amatų mokymąsi ir kitų mokymą ir daug pasišventimo bei kantrybės reikalaujantį mokytojavimo valdžios ir privačiose mokyklose darbą. Čia verta ypatingai šviesia ir reikšminga spalva pabrėžti ispanių seselių vienuolių atsidavusį ir pasišventusį darbą mokyklose, vaikų darželiuose, senelių prieglaudose, ligoninėse, mergaičių pataisos namuose ir panašiai. Ispanė taip pat drąsiai žingsniu žengia į valdžios įstaigas, į universitetus, į prekybą, kur savo simpatijomis, išsilavinimu ir darbštumu vaidina didelį ir reikšmingą vaidmenį.

Kas ispanei moteriai labai būdinga (daugiau kaip vokiečiai, angliai ar amerikiečiai) — grakštus feminizmas. Be abejo, ispanė turi nepaprastų ir kitų kraštų moterims dažnai svetimų moteriškumo atspalvių. Ispanė pirmiausia yra moteris, o paskui visa kita. Užtat ji nelabai pvz. linksta eiti dirbti fabrikan, ji visomis jėgomis priešinga komunistinių kraštų pavergtai moteriai, kuri "sulyginama" vyrui visiems sunkiems ir nemoteriškiems darbams. Vedus ispanė santykiuose su savo vyru ir vaikais bei su išoriu ją supančiu pasauliu — pirmiausia yra moteris visoje šio žodžio pilnybėje ir plotmėje. Ji, kad ir dirbs "vyriškus" darbus, bet niekuomet neužmirš esanti moteris, ji niekuomet neužmirš savo vaikų, namų ruošos darbų, ypatingai tų, kurie priklauso moteriai ir ne vyrui. Ispanė visomis jėgomis stengiasi būti meile, paguoda, idealia gyvenimo drauge savo vyrui, savo atžalynui motina, ir nuoširdžia seserimi savo draugėms ir ją supančiai aplinkai. Ispanė puikiai žino, kad Apvaizda ją siuntė pasaulin mylėti, tai yra spinduliuoti savo kilnios ir didžios širdies bei

proto meilę ir gerumą šeimoje, Bažnyčioje ir pasaulyje.

Pastaraisiais metais Ispanijos moterys dažnai pakėlė balsą prieš įstatymų davėjus, reikalaujamos apsaugoti jų teises ir leisti joms vykdyti savo lyties veiklą be jokių varžtų visuomenėje. Pavarčius senos ir garbingos ispanų tautos istorijos lapus, matome praeityje tikrai nuostabių moterų, kurios jau prieš kelis šimtmečius gynė ispanės teises. Viena jų yra rašytoja grafitė Emilia Pardo Bazan, lotynų kraštų literatūros profesorė Madrido universitete, ir rašytoja sociologė conception Arenal ir daugel kitų taurių ispanių moterų.

Mūsų laikų Ispanijoje labai daug sielojamasi mergaitę nuo vaikystės ruošti gyvenimui — ją formuoti, nes norima, kad būsimosios motinos išlavintų ateityje savo vaikus tame, ką jos pačios išmoko. Ypač kreipiamas daug dėmesio į religinį ir moralinį moters paruošimą, bet neužmirštama ir jos papildomos kultūros, kaip sportas, muzika, šokis, rankdarbiai ir t.t. Žiūrima, kad visas šis gyvenimui pasiruošimas būtų krikščioniško ir moteriško skonio. Kas stebi ispanų gyvenimą ir jų pastangas šviestis, žino, kad pastaraisiais 25riais metais ispanės moters gyvenimas, ar tiksliau pasiruošimas gyvenimui, padarė daug didesnę pažangą negu per ištisus praėjusius šimtmečius. Ispanė atsidūrė naujos epochos akivaizdoje. Ji puikiai žino, kad vyras vienas niekad žmonijos istorijos nepakeitė nei nepakeis. Net ir pačio Dievo yra tokia valia, kad vyrui vienam nelemta gyventi be moters. Viso pasaulio moterys, užtat ir ispanės, žino, kad neįmanoma pagerinti gyvenimo ir atnaujinti pasaulio, bei jį pastatyti ant naujų ir tvirtų pamatų, be moters, nes jos sąžiningas ir laikams pritaikintas su vyru bendradarbiavimas turi žingsnis žingsnin lydėti žmonijos istorijos vystymąsi ir pasaulio pažangą. Dabartinė ispanės paruošimo gyvenimui filosofija ir praktika grindžiama tvirtu ir neklaidingu Bažnyčios mokslu, ypač popiežių Pijaus XII-tojo ir Jono XXIII-čiojo doktrina, kuria Katalikų Bažnyčia reikalauja moters dalyvavimo visuomeniniame gyvenime. Moteris, užtat, turi paklusti šiam Bažnyčios kvietimui.

Ispanai moralistai, sociologai ir pedagogai perspėja savo šalies moteris, ypač jaunimą, kad nereikia būkštauti, jog platesnis ir paveikesnis moters įsijungimas į visuomeninį gyvenimą gali pakenkti specifiniam jos moteriškųjų vertybių vystymuisi. Jie perspėja ir kviečia vyrus rimtai susirūpinti pašalinant teoriškas ir praktiškas kliūtis, kurios trukdo moteriai iškilti į modernųjį gyvenimą ir prisiimti visas jo atsakomybes. Tautinė Ispanijos Moterų Kat. Veikimo Taryba, įsitikinusi, kad yra būtina paruošti savo būsimašias ir dabartines nares socialiniuose ir visuomeniniuose moksluose ir praktiškame gyvenime, įsteigė "pradinius visuomeninio pasiruošimo kursus" Madride ir kituose žymesniuose šalies miestuose. Kat. Veikimo centruose, augštosiose mokyklose, universitetuose, ir visose specialiosiose moters paruošimo gyvenimui mokyklose irgi įsteigti šie kursai. Dėl to kilo nemaža sunkumų, nesusipratimų, nepritariamo ir t.t. Ispanių Moterų Kat. Veikimo vadovės karštai pritaria ir seka dabartinio popiežiaus Povilo VI-tojo kvietimą moterims, ypač Kat. Veikimo narėms, "kad ir nesiekiant politinio pobūdžio tikslų, jos privalo praktiškai prisidėti prie krikščioniškosios dvasios įgyvendinimo viešajame gyvenime". Ispanijos moterys vyskupų irgi yra gyvai kviečiamos jausti ir praktiškai prisidėti prie nūdienio pasaulio ir šalies reikalavimų problemų sprendimo. Kat. Veikimo centruose ir moters paruošos mokyklose bei kursuose su atsidejimu studijuojama: moters asmenybė šių laikų pasaulyje, jos dorybės ir garbės reikšmė, teisės ir pareigos, šalies gerbuvys ryšium su moters įsijungimu į visuomeninį gyvenimą, Kat. Bažnyčios ir mokslo santykiai su moterimi, pasaulietiška aplinka ir sunkumai bei pavojai šių laikų moteriai ar mergaitei. Iš tarptautinių temų daugiausia gvildenamos šios: tarptautiniai oficialūs organizmai moters asmenybei bei reikšmei kelti, moters sąlygas ir asmenybę studijuojančių komisijų veikla ir t.t. Ispanijos moterys, taip turtingos sielos ir kūno vertybėmis, siekia būti dar vertingesnės ir naudingesnės savam kraštui, pasauliui ir Dievui, pagal mūsų laikų reikalavimus ir poreikius.

FRAGMENTAS IŠ ROMANO "TROPIKŲ MALDA"

KAROLĖ PAŽERAITĖ

Pas senelį Svedasuose

Svedasuose Jonelis ėgavo daugiau laisvės. Jis galėjo laisvai nukulniuoti į laukus, pabraidžioti basom kojom po pievą. Ne tik pabraidžioti, bet ir, išsitiesus ant jos, pakvėpuoti, pasisotinti laukinių gėlių kvapu, pasekti gyvūnų gyvenimą... O seneliui nematant, galėdavo įsliuogi į medį ir susigundydavo užsirepečkoti ant stogo.

Senelis, užtikęs vaikaitį nepasiekiamoje augštumoje, tik kraipydavo nepatenkintas galva.

— Praskustgalvi, padauža, kas iš tavęs bus? — subardavo. — Koks tau malonumas žmones juokinti? Juk tu ne kaminkretys, o gimnazistas.

— Noriu būti kaminkrečiu, — užsispyręs tvirtino berniukas. O pats gilumoj širdies svajojo:

Jūs nežinot ir nežinosit, kadėl aš laipioju stogais, kodėl aš kopiu į augštesnį medį. Galvokit, kaip norit apie mane. Tik palikit mane ramybėje. Aš noriu būti savo karalystėje vienas. Vienas su savo saule, savo žvaigždėm, savo paukščiais, nardančiais pilksuose debesyse. Ten, augštai, viskas mano. Aš noriu daug daug matyti ir daug žinoti. Man įdomu, ar stogui nepersunku mane laikyti, man įdomu, ką medis jaučia augdamas. Viskas, viskas man įdomu".

Jonelis dažnai, užsikoręs medyje, matydavo kaimyninio ūkio piemenį pavakariais pargenant gyvulius. Koks jis laimingas, tas piemuo, — pavydėdavo jam. — Kodėl aš negaliu būti toks laimingas? — paklausė jis pats savęs.

Šios minties pagautas, Jonelis persisvėrė ant obels šakos ir, pasiūbavęs, nušoko žemėn. Keletas akimirksnių, ir jau jis tarėsi su piemenuku.

Vos vos brėkstant, Jonelis kulniavo greta apskurcio berniuko, genančio avių bandą ganyklon. Savo kišenėse, kaip tikras piemuo, gimnazistas turėjo įsikšęs brizą rūkytų lašinių ir geroką gabalą duonos.

Buvo ankstybas tais metais ruduo. Miglos buvo užguliosios dangų ir žemę. Kai jie atsidūrė miške, ir ten juos pasitiko tas pats pilkas rytas. Paskui iš lėto eglės pradėjo nertis iš po pilksvo rūko apdaro. Po medžiais išryškėjo žalia, blizganti rasa, žolė. Ir grybų šeimos iš po marguojančių samanų smalsiai žvelgė pasaulin. Paukščiai, sutūpę medžių šakose, savo rytmetine malda sveikino patekančią saulę, kuri rausvais blyksniais kurtė užkūrę medžių viršūnes.

Šis vaizdas Jonelio sieloje užsiliki visam amžiui. Kada jis tolimoj šaly išgarsėjo, jo atsineštas bundančio tėviškės miško paveikslas dažnai išnerdavo jo kuriamuose paveiksluose.

V. STANČIKAITĖ - ABRAITIENĖ

PAKELEJE

Piemenukas atsinešė sudžiūvusių šakalių ir užkūrė laužą.

— Eime bulvienon, — paragino jis susimąsčiusį draugą.

Palikę ramiai skabančias žolę avis, jiedu bema-tant atsidūrė pamiškėj, žaliuojančioj bulvienoj.

Rūkas visiškai nusėdo laukuose. "Nespėjo raganos nė midų išvirti", — pagalvojo Jonelis, prisiminęs senelės žodžius.

Piemenukas sviedė į šalį porą išrautų bulvienojų. Kairėje rankoje jis laikė kepurę su bulvėmis. Čia pat, balutėje, jas nuplovė.

— Bėkim atgal prie avelių. Kad jos kur nenubindzintų, — skubino piemenukas draugą, įsistebeilinusį į tyvuliuojantį už kokios varsnos, ten už žilvičių, ešerą.

Laužas baigė degti. Piemenukas pakišo po blėstančios ugnelės pelenais bulves. Belaukiant, kol iškeps, abu susėdo ant kelmo. Buvo laimingi, susiradę vienas kitą, galį laisvai, niekeno nevaržomi, pasikalbėti, pasipasakoti savo vaikystės svajones.

Piemenukas paslaptingu balsu dėstė gimnazistui apie užkeiktas pilis su karaliūnais ir karalaitėmis, prasmegusias Alaušo ežere, ar užburtas piliakalnyje, kuris dabar vadinamas Kartuvių Kalnu, nes ten baudžios laikais kardavę baudžiauninkus.

Jonelis žvilgtėrėjo į pušis, su amžinai žaliomis kvepiančiomis šakomis, į nuskurusias, kažko liūdinčias, egles, po kuriomis geltonavo rudmėsių galvutės, ir pareiškė:

— Visa, visa, ką mudu čia matome, ir ką aš dar

regėsiu, ir tą karaliūnaite užkeiktoji pily aš nupiešiu. Tik tau vienam aš pasisakysiu. Noriu būti paišytoju, — vienu ypu išdrožė susijaudinęs berniukas.

— Ar tu nupieši ir Dievulį ir šventuosius? — su pagarbia nuostaba pažvelgė piemenukas į išraudusį būsimąjį dailininką.

— Gal... — mįslingai nutęsė Jonelis. — Bet man geriau patinka medžiai piešti. Aš jau dabar galiu tau nupiešti tą eglę ar šitą žolyną, ar kokią paukštį išskėtais sparnais.

— O mano buriukes ar galėtum nupiešti? — paklausė piemenukas, parodydamas ranka į apsnūdusią skabančią žolę avis.

— Žinoma, galiu. Kitą kartą aš tau atnešiu sąsiuvinį su savo piešiniais.

Piemenukas net pasišokėjo džiaugsmu netverdamas.

— Koks tu geras!.. Tik tu būtinai atnešk, — dar suabejojo draugo pažadu.

— Gerai. Jei nori, aš tau kokią savo piešinį padovanosiu.

— Padovanosi, tikrai padovanosi?

— Manau, kad tu man turi tikėti, Petrai. Aš niekad nemeluojau ir niekad neužmirštu, ką pažadu, — rimtu ir tvirtu balsu pabrėžė Jonukas. Jei tas balsas nebūtų vaikiškas, tai jo intonacija kiek primintų senelio Rimšos būdą kalbėti.

Piemenukas kažką svarstė, lyg dvejodamas, lyg gailėdamasis. Pagaliau apsisprendė. Persoko per ugnia vietę, kur teberūko pelenų krūvą, pakėlė nuo žolės sausą šaką ir pradėjo ją žarstyti karštus pelenus.

— Ar jau iškepė? — nustebė Jonelis, stebėdamas draugą improvizuotu žarstekliu žeriantį iškeptas bulves iš po pelenų žolėn.

— Dabar užkąskim, — padavė vieną bulvę Joneliui, o kitą pats, nukratydamas pelenus, pradėjo do-roti.

— Tokių skanių bulvių, tikriausiai, nė karaliūnaitis nėra ragavęs, — gyrė Jonelis skanėdamasis.

— Kažin... Gal gi, — dvejojo Petriukas garsiai. Baigęs bulvę krimsnoti, paslaptinai sušnibždėjo: — Žinai, jei tu man padovanosi savo piešinį, tai aš tau irgi kai ką padovanosiu.

— Nu, kągi tu man gali padovanoti? — suabejojo paišytojas, jausdamasis turtingesnis esąs.

— Ot, ir galiu, — ir piemenukas paslaptinai šyp-telejo.

— Pasakyk, ką? — susidomėjo Jonelis.

— Nagi senovišką lietuvišką pinigą su vytimi.

Jonelio akys žybt žybt. Ką tu pasakysi? Piemenukas už jį pranašesnis.

— Kur tu jį radai?

— Aname piliakalnyje. Gal koks žvėris ar šuo ten iškapstė duobę. Man buvo nuobodu ganyti, tai prasiačiau andai tą duobę pagilinti. Mislinau, mažiau išgirsiu užkeiktos karaliūnaitės balsą. Bet kur tau... Matyt, labai giliai pilis prasmego. Tedasikasiau, ilgokai kasdamas, porą puodo šukių ir, įlindęs į duobę, sugrabiliojau kažką apvalaus. Buvau bemanąs, kad tai karaliūnaitės žiedas. Bet tai buvo senoviškas pinigasis... Tėvas man sako, kad tas pinigasis liudija apie buvusią Lietuvos didybę ir šlovę. Tik, sako, nerodyk jo maskolių žandarams. Jie nenori nė žinoti, nė girdėti apie tai, kad Lietuva kadaise buvusi už Rusiją daug didesnė ir galingesnė... Taigi, tėvas liepė jį paslėpti, kad jo nepamatytų negeros akys.

Gal ateis nauja gadynė, ir bus kam jį parodyti, — dar pasakė tėvas.

— Ir tu jį man atiduosi?... — Jonelio balsas virp-telejo iš susijaudinimo. Net jo melsvų akių lėlutės praplatejo.

— Duosiu. Kaipgi... Bet tai nėra vienintelis mano radinys. Dar vieną esu radęs kitą dieną darže, — su pasididžiavimu pridūrė Petriukas.

— Koks man giliukas! — džiaugėsi Jonelis.

Uždusęs, išraudęs, bėgte parbėgo į namus.

Prieangyje pasitiko senelis. Piktas. Tikras širšinas.

— Kur tu buvai, ablavuke?

— Ganiau su Petru avis, — suvepelėjo vaikaitis, panarinęs galvą.

— Šitai! Na, gerai. Jei tau patinka piemens amatas, tai nuo rytojaus ganysi mūsų žąsis, — užtrimitavo senelis.

Berniukas iš viso nemėgo žąsų. Žąsinių šnypštymas, gurgias iš ilgo gyvatiško kaklo, jį erzino. Ir jos neklusnios. Ganant jas, teks budėti, kad jos kur nenustypsėtų į svetimus laukus. Bet ką darysi? Senelio žodis šventas ir kietas. Kaip kirvio kirtis.

Auštant Jonelis nukulniavo pas Petriuką. Pasipa-sakojo savo negandą. Piemenukas, įteikdamas jam pažadėtą pinigą, tarė:

— Baikos! Priprasi. O vakare ateik pas mane ant šieno, tai pasikalbėsime, — ramino berniukas draugą, smalsiai įsistebeilinęs į jo padovanotą piešinį.

Joneliui, pirmos klasės gimnazistui, žąsų gany-mo amatas nepatiko. Tikrai nepatiko. Bet užtat jis buvo gamtoje. Jis stebėjo jį supančią aplinką, ją pagražin-damas savo vaizduotės sukurtais vaizdais. Žvelgda-mas į gelstančius lapuočius, svajoją apie baltą baltu-tėlę burtininkę žiemą. Bet jo svajos netrukus išsi-sklaidė, kaip rytmečio migla. Gimnazijos sargas ati-darė sunkias mokslavietės duris ir jaunam svajoto-jui teko mokytis nuobodžių mokslų. Žiemos burtų mieste nerasi nė su žiburiu.

Senovišką lietuvišką pinigą, kaip kokią relikviją, Jonelis nešiojosi visur su savim sveikoje švarko kiše-nėje, niekam nerodydamas. Karts nuo karto jį išsi-traukdavo ir, susimąstęs, stebėdavo, galvodamas apie buvusią Lietuvos didybę.

J. NARŪNĖ

TU TAIP NORĖJAI

*Tu taip norėjai,
Kad piemenėlis
Su knyga rankoj
Žvaigždes pasiektų...*

*Kad bakūželėj
Galiūnai gimę
Pragiedruliais
Tėvynei šviestų!*

*Lietuviškas jaunimas
Šviesos žibintus
Išnešiotų,
Svetur į tolius
Plačiais keliais išjotų...*

Tu taip norėjai!

• VAIKO AUKLĖJIMAS

Veda D. Petrutyte

Adresas: 3721 W. 65th Street, Chicago 29, Ill., USA

TREČIASIS ŽMOGAUS PLĖTROS LAIKOTARPIS

D. PETRUTYTĖ

Auklėti — reikia pasiruošti

Šį kartą, bendrais bruožais, apžvelgsime trečiąjį ir paskutinįjį žmogaus plėtros laikotarpį: nuo 12-18 metų amžiaus. Šitas laikotarpis, kaip ir pats pirmasis — nuo gimimo iki 6 metų amžiaus, — turi dvi padalas arba tarpsnius, būtent:

- a) nuo 12-15 m. — brendimo laikotarpis — pubertetas;
- b) nuo 15-18 m. — jaunystė.

Su aštuonioliktaisiais metais, bendrai imant, baigiasi ir pagrindinis žmogaus vystymasis: ir fiziškai, ir dvasiškai.

Besidomintieji montesoriniu auklėjimu galės susidaryti pilnesnį vaizdą apie jį ir išitikinti, kad šios rūšies auklėjimas nesibaigia su priešmokykliniu, bet kad jis yra pratesiamas ir toliau. Iš tikrųjų, šitas metodas yra vientisas ir apima žmogaus plėtrą nuo gimimo dienos iki subrendimo. Jo pagrindinis bruožas — padėti žmogaus gyvenimui kiekviename jo plėtros laikotarpyje. Arba, kitais žodžiais tariant, atitinkamai patarnauti besikuriančiai žmogaus asmenybei, kuri yra vienalytė ir tokia pasilieka per visas savo plėtros pakopas.

Nesvarbu, apie kurios lyties ar kurio amžiaus žmogų mes kalbėsime: jie visi pradėjo savo gyvenimą nuo silpno ir bejėgio kūdikio ir, pereidami tas pačias fizinio ir dvasinio vystymosi fazes, išaugo į vyrus ir moteris, nepakeisdami savo asmens vienybės.

Asmenybei prasiskleisti, susikurti ir išbujoti, iš tėvų pusės, reikalinga bro konstruktyvi pagalba. Tos pagalbos būdingiausias pažymis — tvirta, neiširusi šeima, kurios centre yra **sąmoninga motina-auklėtoja**. Jos užnugarėje stovi susipratęs tėvas — šeimos globėjas. Ant jo pečių guli tvarkingas šeimos išlaikymas.

Nėra abejonės, kaip kas besakytų ar bemanytų, kad pagrindinė, svarbiausia ir kilniausia profesija — tai motinos auklėtojos. Kadangi moderni motina atsižadėjo savo prakilnumo teisių, išmainydamą perlą į blizgučius, tai šiandien tiek daug auklėjimo problemų, nes beatsiskleidžiančios asmenybės jau suvytusios, sunykusios, sudžiūvusios. Kur saulė nesviečia, ten niekas neauga arba piktžolės keroja. Taigi, kiek spragų teikiamoje pagalboje, tiek vėliau trūkumų ir susiformavusio žmogaus asmenybės.

Norint tarnauti žmogaus asmenybės kūrybai ir tvarkingai jos plėtrai, nepakanka vien griežtumo, kuris paprastai esti ne kas kita, kaip nekontroliuojamas pyktis, nekantrumas ir nesivaldymas prieš jaunesnįjį. Taip pat neužtenka meilės, kuri irgi dažnai esti tik lėkštas pataikavimas ir vaiko ar jaunuolio, —ės lepinimas. Nei pyktis, nei neišmintinga meilė neugdo asmenybės, bet ją žaloja.

Auklėti arba vadovauti asmenybės formavimuisi reikia mokėti ir žinoti, kada ir ką daryti, ir ko nedaryti. Mokėjimas ir žinojimas reikalauja gilaus, kruopštaus ir sąžiningo pasiruošimo. Bet kas apie tai galvoja, sąryšyje su šeimos auklėjimu?

Bet kokią profesiją įsigyti, be bendrojo mokslo, dar reikia kelerius metus studijuoti ir po to, išlaikius egzaminus, dar reikalinga atlikti praktiką. Dabar pasiklausime savęs: kokias studijas apie vaiko ar jaunuolio auklėjimą yra atlikę tėvai, to skaitlingiausio luomo visame pasaulyje nariai? Kažin, ar ne čia ir glūdi visokios auklėjimo ir šeimos nesėkmės?

„Suaugęs“, sako Montessori, „iki šiol nėra supratęs nei vaiko, nei jaunuolio ir dėl to tarp jų vyksta nuolatiniai ginčai, kova ir nesusipratimai. Suaugusiųjų pastangos išmokyti ka nors intelektualiai, čia nieko nepadės, kaip ne daug ką tepadės ir bandymai užpildyti kultūros spragas. Suaugęs turėtų rasti visai skirtingą išeitį taško. Jis privalėtų pats savyje surasti iki šiol dar nežinomą klaidą, kuri jam ir kludo pamatyti vaiką ir jaunuolį tokius, kokie jie ištikrųjų yra. Jeigu tokio pasiruošimo trūksta ir jeigu suaugęs neįaučia pareigos šitokiam pasiruošimui, dėl to jis negali ir pažangėti“.

Neonato

Trečiasis plėtros laikotarpis, apimamas žmogaus amžių nuo 12-18 metų, yra gana sunkus ir kritiškas. Pirmąją šio laikotarpio padalą, nuo 12-15 metų, galima palyginti pirmajam vaikystės tarpsniui nuo gimimo iki 3 metų amžiaus, nes juodu abu pasižymi tomis pat savybėmis, būtent: gausiomis fizinėmis ir dvasinėmis transformacijomis arba pakeitimais.

Paauglis, —ė, įžengė į puberteto amžių arba pradėjo tryliktuosius metus, galutinai užbaigia savo vaikystės dienas. Jei pubertetas, fiziniu požiūriu, yra perėjimas iš vaikystės, iš vaiko būsenos, į suaugusiojo žmogaus būseną, tai psichologiniu požiūriu — vaikas, kuris ramiai gyveno šeimoje, tampa žmogumi — vyru ar moteria — kuris jau turi gyventi visuomenėje. Pradėję reikšti dideli fiziniai ir fiziologiniai pakeitimai akivaizdžiai rodo, kad jau yra prasidėję visiškai naujas plėtros laikotarpis. Reikėtų gerai įsidėmėti, jog šitas laikotarpis, kada vyksta fizinis subrendimas, yra pilnas didelių pavojų ir sunkenybių, kaip fiziniu, taip ir dvasiniu požiūriu.

Tatai žinodami, pasistenkime nedaryti vienos didelės klaidos, būtent: nemanykime, kad paauglis, —ė, turėdami daugiau metų, atitinkamai yra ir stipesni ir pajėgesni, kaip fiziškai, taip ir dvasiškai. Deja, taip nėra, bet gana dažnai yra ir visai atvirkščiai.

Pirma buvęs stiprus, —i, gabus, —i berniokas—mergaitė, žiūrėk, staiga susilpnėja. Greita plėtra ir gana staigus pakeitimai organizme individą slepia ir paraližuoja. Jis jaučia savotišką nuovargį, išsisėmimą, kas išsukia fizinį silpnumą ir intelektualinį nepajėgumą. Visas organizmas darosi ne tik švelnus, bet ir opus. Tūli gydytojai, atsižvelgdami į šio laikotarpio žmogaus organizmo švelnumą ir trapumą, tokia jaunuolių būseną yra prilyginę kūdikių švelnumui. Kaip tada, taip ir dabar vyksta labai skubotas vystymasis keliomis kryptimis. Tokio greito vystymosi pasekmė — organizmas darosi neatsparus ligoms ir ima pasireikšti visoki negalavimai. Ypač jaučiamas stiprus palinkimas į tuberkuliozę. Tačiau į tokias „jaunuolių aimanas“ permažai arba ir visai nekreipiamas dėmesys.

Individa, įžengusį į pirmąją jaunuolio fazę, Montessori yra pavadinusi neonato, t.y. naujagimiu. Šitai pavadindama paauglį, —ė, ji labiau atsižvelgia į visai naujas psichologines apraiškas, kurios pirmą kartą apsi-reiškia žmoguje, k.a.: abejonės, dėsimas, labai stiprios emocijos, nedrąsumas ir neįtikėtinas intelektualio pajėgumo sumažėjimas. Prie šių apraiškų dar galima būtų suminėti ir šias paauglio, —ės būdo ypatybes: kaž-ko laukimas, noras kūrybinio darbo ir ypatingos pastangos ugdyti ir stiprinti patikėjimą savimi. Šitokios paauglių pastangos paprastai yra lydimos nedrausmingumo, o kartais ir atkaklaus prieššinimosi autoritetams, kai šioms pastariesiems stokoja nuosirdžios užuojautos ir šio laikotarpio būsenos supratimo.

Pavojinga būseną

Kai antrosios vaikystės laikotarpyje individas buvo daugiau susirūpinęs išoriniais dalykais, tai dabar jis labiau linkęs tyrinėti pats save. Todėl jis labiau užsidares savyje, nešnekus. Pagal Montessori, čia mes vėl susiduriame su vienu iš tų paslaptingųjų tarpsnių, kai pradeda kurtis tai, kas dar neegzistavo, ko dar nebuvo. Tada ji yra pavadinusi „kūrybos misterija“, kuri vyksta individe nepriklausomai nuo jo valios — tai kūryba visuomeniškai susipratusių individų.

Esminis jaunystės bruožas — visuomeniško susipratimo formavimasis. Tai ašis, apie kurią sukasi visas jaunuolio gyvenimas. Šito laikotarpio metu jaunuolyje gimsta arba išsižiebina naujas „jautrinis laikotarpis“, kuris pasireiškia nepaprastai padidėjusiu jautrumu viskam, kas siejasi, ko-kiu nors būdu, su jo, kaip visuomeninės būtybės, gyvenimu. Jautrinių laikotarpių suradimas žmogaus plėtroje — tai vienas svarbiausių Montessori įnašų į bendrąjį mokslo lobyną. Atomo suskaldymas ir „jautrinių laikotarpių“ atidėsimas tarnauja žmogaus dvasinės kultūros pakėlimui, jos įtvirtinimui. Tik sveikai ir normaliai susiformavusios asmenybės galės laiduoti pasauliui taiką ir ardomąsias fizines galias panaudoti žmonių geroi, o ne jos naikinimui.

Minėto "jautrinio laikotarpio" dėka, pirmą kartą jaunuolis visiškai sąmoningai pasijunta esąs atskiras narys žmonių visuomenės, kuriai jis jau priklauso. Dabar jis ima jausti reikimą, kad į jį būtų žiūrima su tam tikra pagarba ir orumu. Jis tampa nepaprastai jautrus bet kokiai kritikai. Gana greit išsikeičia manydamas, kad jis yra pajaukiamas. Nuolat jis jaučiasi esąs kitų stebimas ir baiminasi, kad nepasirodytų blogiau už kitus. Tas faktas rodo, kaip svarbu yra nepasivėlininti supažindinti su gražaus elgesio normomis. Rūbai, kišenpinigiai, asmeniška išvaizda, kaip berniukams, taip ir mergaitėms, pasidaro begalo svarbūs. Tai žinodami, tėvai privalo būti labai pakantūs, išmintingi ir santūrus su savo pastabomis ar nurodymais.

Palyginus mums jau žinomą "drausuli, vikrų bernioką" ar "apsukrią mergiotę", kurie buvo tarp 8-12 metų su dabar pradėjusiais pirmuosius jaunuolių žingsnius, jie mums atrodo tartum vėžiai, numetę seną, stiprų kiautą; kai tuo tarpu naujasis dar tebėra minkštas, švelnus ir jautrus. Iš tikrųjų, tai labai rimta ir nepaprastai pavojinga būseną!

Tai būseną, kada vyksta visuomeninio žmogaus kūrimas arba formavimasis, tačiau dar nėra pasiektas pilnas išsivystymo laipsnis. Nesant tinkamos aplinkos ir stokojant nusimanyimo, kas tuo metu vyksta, jaunuolių prisitaikymas prie visuomeninio gyvenimo normų pasidaro itin sunkus. Dėl tos priežasties žmoguje išsivysto daugelis žalingų nukrypimų, ydų ir trūkumų.

Pvz., menkavertiškumo jausmas šiame laikotarpyje gali pagimdyti "žemumo kompleksus", dėlko dažnai kyla pasiūlykštėjimo jausmas visuomeniniu gyvenimu, kuris kartais neišnyksta metų metais. Šitie išgytieji trūkumai, kai vyksta prisitaikymas prie socialinio gyvenimo sąlygų, dažnai blogai atsiliepa į individo charakterį. Jis pasidaro bailus, prislėgtas, nedrąsus, nuolat kankinamas tai vienokio, tai kitokio žemumo kompleksu. Toks individas dažnai esti nelengva našta ir pačiai visuomenei, nes jis nepajėgia, kaip reikiant, atlikti jo kio darbo.

Kitiems, žiūrėk, trūksta savarankiškumo, kiti tampa ciniški savo elgesiuose ir išvaizdoje, o dar kiti tampa "kriminalistais". Šitoje socialinio prisitaikymo problemoje ir glūdi pačių esminių ir gyvybinių jaunuolių auklėjimo problemų išsprendimas. Tačiau šių problemų sprendimas mažai kam šiandien rūpi ir iš esmės apie jas nekalbama. Vienintelis visų rūpestis — tai visokiais būdais žinių kimšimas. Kartais atrodo, kad į jaunuolio protą žiūrima kaip į statinę, į kurią ūkininkė rudenį stengdavosi kuo daugiau kopūstų prislėgti. Deja, jaunuolio galva — ne statinė ir mokslas — ne kopūstai, bet greičiau parakas, kuris nesusiformavusį ir nepasiruošusį žmogų socialiniam gyvenimui susprogdina iš vidaus, sunaikindamas žmogiškos asmenybės bruožus. Štai dėlko, dideliame mūsų nusteblimui, nekartą prieš mūsų akis išskyla žmogus niekšas, kerštingas, egoistas...

Šitie žmonės dažnai yra pasipuošę vienos ar kitos mokslo šakos diplomais. Bet kas iš to? Gal geriau vertėtų susirūpinti ne tiek egzaminų išlaikymu ir diplomo išsigijimu, kiek išmintinga pagalba, kad jaunas žmogus kuo geriau išjungtų į visuomenės tarpą. Pristatymas prie visuomeninio gyvenimo ir jo reikalavimų yra daug svarbesnis dalykas, negu diplomai.

Reikalingos reformos

Pirmieji du vystymosi laikotarpiai pasižymi vaiko pastangomis įsigyti nepriklausomumą ir savarankiškumą. Lygiai tos pačios rūšies pastangos pastebimos ir paskutiniame plėtros lai-

kotarpyje. Jaunuolis stengiasi įsigyti ekonominę nepriklausomybę.

Jaunuolių ligšiolinis gyvenimas turėtų būti perorganizuotas. Jis turėtų būti taip sutvarkytas, kad jaunuolis, -ė, atėjus laikui, galėtų iškilmingai įžengti į visuomeninį gyvenimą su sąmoningai pakelta galva ne dėl tuštumo, bet būdami tikri savęs. Ne tik mokėdami planuoti, bet ir pajėgus planus įvykdyti.

Pasisekimas gyvenime priklauso nuo pasitikėjimo savimi, kuris gimsta iš teisingai sutvarkyto mokslo, t.y., kai smegenys ir rankos darniai veikia kartu, vienas kitą papildydami.

ŠV. KAZIMIERAS IR MES

VAIDOTA KUPREVIČIŪTĖ

Prieš daugelį šimtmečių lietuviai kovojo su norinčiais juos pavergti priešais. Išiveržėlių kariuomenės prispausti, naikinami, pavargę, jie pradėjo šauktis dangaus pagalbos. Staiga dangus nušvito, jame pasirodė, nežemiška šviesa apsuptas, narsus raitelis ant balto žirgo. "Šventas Kazimieras veda mus!" — sušuko lietuviai kariai ir jų širdys prisipildė nauja drąsa ir pasiryžimu. Dangiškojo Lietuvos karžygio vedami ir įkvėpti, jie naujomis jėgomis pradėjo pulti priešą ir kovą laimėjo.

Šiandien mes džiaugiamės savo protėvių laimėjimais ir didžiuojamės jų atliktais žygdarbiais. Tačiau, prisimenant praeitį, ar nereikėtų pažvelgti ir į dabartį? Mūsų sąlygomis gyvenant, ši kova nėra pasibaigusi, ji tik pasireiškia kitomis formomis. Iš visų pusių mus gundo medžiaginės gėrybės, vilioja malonumai, patraukia kasdieninio gyvenimo šiame krašte patogumai. Iš visų pusių kasdien girdime pusbalsius žodžius: "Vistiek iš mūsų tautinio darbo nieko neišeis, turime prisitaikyti prie aplinkybių, vistiek gyvename tokiose sąlygose, kurių negalime pakeisti".

Grįžkime todėl dar kartą į praeitį ir pasižiūrėkime, kokį pavyzdį mums duoda šventasis Kazimieras. Jis atsisakė turtų, atsisakė sosto, atsisakė papuošalų. Ne todėl, galbūt, kad jis jų nemėgo, bet supratęs, kad jų vertė yra labai laikina ir praeinanti. Kokių vertybių mes šiandien jį ieškome, kokiais turtais pasiremiam? Ar laikiniais ir žemiškais, ar amžiniais ir dangiškais?

Niekas iš mūsų šiandien nereikalauja, kad pasielgtume kaip šventas Kazimieras. Tačiau, kadangi esame tos pačios tautos vaikai, jo šviesus pavyzdys įpareigoja šiandien ir mus.

Šventasis Kazimieras atsisakė žemiškų gėrybių, bet jo širdyje niekad neužgeso meilė savo tautai. Sunkiai valandai išmušus, jis atėjo padėti teisėtai kovojantiems už tautos laisvę. Jeigu pats Visagalis siuntė šventąjį gelbėti savo tautą, ar tai mums nepatrodė, kad ir mūsų šventa pareiga yra už ją kovoti?

Ar šiandien suprantame, kodėl da-

Šv. Kazimieras

Liaudies menas

lis mūsų tautos yra pasklidusi plačiame pasaulyje? Ar panaudojame visas mums prieinamas priemones, įsiektant laisvės ir kalbant už tuos mūsų brolius, kurių lūpos yra nebylės, o rankos pančiuose? Nejaugi mes esame čia tik tam, kad įieškotume malonumų, išgytume turto ir tuo pačiu pamirštume tautą, kurios kraujas teka mūsų gyslose?

Man atrodo, kad ne!

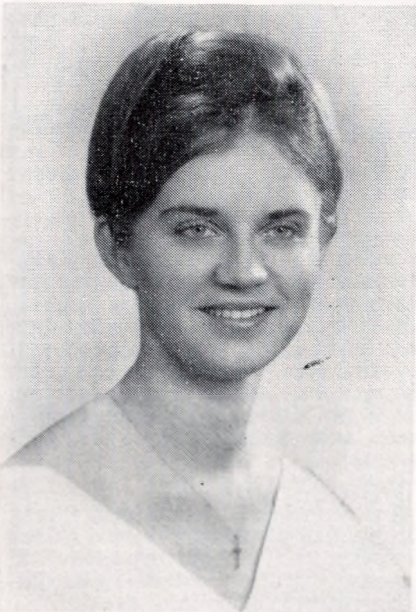
Mes nenorime žūti be pėdsako, mes norime, kad ateinančios kartos galėtų pasakyti: "Jie kovojo, nepasidavė ir nenustojo vilties, jie buvo pilni kilnios šventojo Kazimiero dvasios!"

Šiandien mes esame jaunimas — rytoj gal mes būsimė tėvai. Ką įdiegsime savo vaikams — ar ištikimybę savo tėvų žemei ir neišnykstantį laisvės troškimą, ar kaltai nusišypsoję pasakysime, kad "prisitaikėme prie aplinkybių?"

Žiūrėkime, kad būtume verti ir toliau šventojo Kazimiero globos ir, reikalui esant, jo pagalbos!

Lietuvos Atstovas ir ponio Kajeckai laike priėmimo Lietuvos atstovybėje Washington'e.

Livija Braženaite, uoli lietuvių puoselėtoja savo veikla, rašiniiais ir daina lietuvių ir amerikiečių tarpe. Pirmąjį savo amžiaus metų praleidusi gimtajame Kaune, su tėveliais atsidūrė tremtyje, kur 5 metus gyveno Vokietijos stovyklose, o 1949 m. atvyko į JAV, Stamford, Conn. Dabar gyvena Watertown, Conn.

Švelnaus būdo ir patrauklios išvaiz-

dos Livija ypatingai gambiai reiškiasi moksle. Šiuo metu studijuoja Bernard College, New York'e, politinius mokslus. Ji pasireiškia studentų ir skautų veikloje savo kalbomis, rašiniais. Be to, ji žinoma, kaip talentinga lietuvių liaudies ir partizanų dainų išpildytoja, kurias ji dainuoja, pritariant gitarai. Nors dar jauna, bet yra nuveikusi gana daug ir tikėtina ateityje iš jos sulaukti dar stambių įnašų lietuvių reikaluose.

Jos tėveliai, Vilius ir Eda Bražėnai, patys būdami pavyzdingi ir gan veiklūs lietuviai, sugebėjo įdiegti karštą tėvynės meilę ir savo vienturtei dukrelei.

PIRMOJO "ŽIBURIO" DRAUGIJOS SUVAŽIAVIMO DALYVEI 70 METŲ

Neabejoju, kad atsiras nemaža mūsų skaitytojų, kurios mielai prisimins mielą ir energingą poniją Tijūnaitienę. Pirmojo pasaulinio karo metu ji kovojo dėl lietuvių. Lenkų buvo ištremita iš Vilniaus krašto. 1918 metais gegužės mėnesį ji dalyvavo pirmame "Žiburio" draugijos narių suvažiavime, Marijampolėje, kaip Seinų delegatė. Džukų moterų vardu, ji tarė sveikinimo žodį. Antrasis pasaulinis karas nubloškė ją į JAV.

Kaip ir daugelis tremtinių, p. Tijūnaitienė pernešė visas kliūtis, kol atvyko į JAV. Čia ji turėjo sunkiai fiziniai dirbti iki pensijos. Jos šeima nukentėjo, kaip ir daugumas lietuvių

šeimų, kurių nariai buvo ištremti į Sibirą. Nors vėliau grįžo, bet gyveno su palaužta sveikata. Nenuostabu, kad, tokioms gyvenimo sąlygoms esant, žmonės puola į nusivylimą. Bet ne tokia yra p. Tijūnaitienė. Kokia ji buvo jauna, energinga ir darbšti, tokia ji pasiliko ir dabar. Jau Lietuvoje ji parodė savo menišką gabumą ir nemaža jos sukurtų figūrų pasiliko ten aplink tuos namus, kur jai teko gyventi.

Dabar, išėjus į pensiją, p. Tijūnaitienė apsigyveno MtCarmel, Pensylvanijoje. Prieš keletą dešimtmečių MtCarmely buvo nemaža lietuvių kolonija; vyrai čia dirbo anglių kasyklose. Jie pastatė didelę bažnyčią, suorganizavo nemažą draugiją, kur susitikdavo ir dalindavosi tėvynės prisiminimais. Laikui bėgant, kasyklos beveik išnyko, ir daugumas lietuvių šeimų apleido MtCarmel. Bet dar liko nemaža tokių, kurie susigyveno su šiuo miestuku. Jų tarpe keletas p. Tijūnaitienės pažįstamų bei giminių. Todėl p. Tijūnaitienė nutarė ten apsigyventi. Čia ji turi labai jaukų namuką. Visą savo energiją ji pašvenčia menui. Jos namai — tai tikras tautiškas muzėjus, užpildytas jos pa-

p. Tijūnaitienė

čios darbo eksponatais. Čia įvairios figūros pavaizduoja tautiškų pasakų scenas, primena ir istorinius įvykius, kaip pvz., Gedimino bokštas, kanklininkas ir t.t. Malonu tokiam muzėjuje pabūvoti, ypač kur tokia vaišinga šeiminkė, kaip p. Tijūnaitienė. Ji sako, kad kiekvienas, turįs kokią pagėgimą turi ir geriausią vaistą neįjausti ateinančios senatvės.

Kadangi mūsų šimtmetį 70 metų dar nėra tikra senatvė, nes daug ir labai daug žmonių susilaukia žymiai vėlesnio amžiaus, tai linkime mielai poniai Tijūnaitienei susilaukti gilių senatvės ir dar daug sveikų metų rodyti savo menišką gabumą.

N. Butkienė

SKAITYKITE
IR
PLATINKITE
"MOTERĮ"

JAUNIMO METŲ KOMITETAIR DARBAI

1. Jaunimo Metų Komitetai turi veikti kiekviename mieste, kur tik yra lietuvių.

2. JM Komitetą sudaro lietuvišką patriotinį darbą dirbantieji ir remiantieji jaunosios ir vyresniosios kartos lietuviai.

3. JM Komitetus organizuoja LB apylinkės, jaunimo organizacijos ir pavieniai lietuviai, kuriems rūpi jaunimo veikla ir ateitis.

4. Didesnėse kolonijose į JM Komitetą reikia įtraukti kiek galima daugiau žmonių, kad visos organizacijos, sambūriai ir kartos būtų atstovaujama. Labai mažose lietuvių kolonijose JM Komitetas gali būti iš vieno ar kelių asmenų.

5. Jaunimo Metų Komiteto darbai yra tokie: a) vykdyti Jaunimo Metų programą savo vietovėje, b) rinkti parašus Jaunimo peticijai, c) telkti lėšas Jaunimo Kongresui remti, d) skatinti jaunimą vykdyti į prieškongresinę stovyklą, e) skatinti visus lietuvius vykdyti į Jaunimo Kongresą (ir į Dainų Šventę), f) organizuoti lietuvių ekskursijas į Jaunimo Kongresą ir Dainų Šventę, g) globoti iš kitų kraštų atvykusį jaunimą, h) vesti Jaunimo Metų, Jaunimo Peticijos ir Jaunimo Kongreso informaciją per vietinę lietuvių ir kitataučių spaudą ir radiją, i) padėti PLJK Komitetui, Finansų Komisijai ir kt., j) atlikti įvairius kitus panašius darbus.

6. Jaunimo Metų Komitetai prašomi Jaunimo Kongreso reikalais ryšius palaikyti su PLJK Komitetu Čikagoje: Lithuanian Youth Congress, 5620 So. Clermont Ave., Chicago, Ill. 60636. Telefonas — (312) 776-4577.

7. Jaunimo Metų programos, Jaunimo Peticijos parašų ir Jaunimo Kongreso lėšų telkimo reikalais ryšius palaikyti su PLB Jaunimo Metų Talkos Komisija ir PLJK Finansų Komisija Clevelande: Mr. Vytautas Kamantas, 477 Cole Plaza, Willowick, Ohio 44094. Telefonas — (216) 944-1448.

8. Prieškongresinės Jaunimo Stovyklos klausimais kreiptis į bendrąją stovyklos valovybę bei jos vedėją Bostone: Antanas Saulaitis, S.J., Boston College, Chestnut Hill, Mas. 02167. Telefonas — (617) 566-4335.

JAUNIMO PETICIJA

1. Parašų rinkimas Jaunimo Peticijai vyksta labai sėkmingai visame laisvajame pasaulyje. Darbo pradžia yra gera ir džiuginanti.

2. Australijos lietuvių savaitraščio "Mūsų Pastogės" žodžiais: "kiekvienas parašas yra tarsi laisvės šūvis, kuris gali atnešti pavergtiesiems broliams ir tėvų žemei laisvę. Kaip totaliai šiandien Lietuvoje pavergtą tautą, taip totaliai mes laisvieji junkimės laisvės kovon, kuri yra ir teisėta, ir šventa". Tad kviečiam visus su dar didesniu pasišventimu rinkti parašus — laisvės šūvius — Jaunimo Peticijai!

3. Jaunimo Peticija siekia šių tikslų: a) prašyti Jungtines Tautas pasmerkti rusų kolonializmą Europoje ir grąžinti Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę, b) parodyti pasauliui,

kad laisvėje lietuvių yra daug ir visur, c) dar daugiau pralaužti tylos uždangą visame pasaulyje, reikalaujant pavergtai tautai jos teisių, d) į aktyvų Lietuvos laisvės kovos darbą įtraukti kiekvieną lietuvių, ypatingai priaugančiąją jaunąją kartą, laisvajame pasaulyje, e) sustiprinti brolių ir sesių viltis pavergtoje tautoje, nes už juos nuolat kovoja laisvieji lietuviai.

4. Jaunimo Peticija turi būti renkama visur ir visada: a) visuose mi-nėjimuose, susirinkimuose, parengimuose, b) prie kiekvienos bažnyčios, c) visose krautuvėse, įstaigose, darbo-vietėse, d) mokyklose ir universitetuose, e) aplankant kiekvieną lietuvi namuose, f) įvairiomis kitomis progomis.

5. Jaunimo Peticijai parašus turi rinkti kiekvienas susipratus lietuvis. Į parašų rinkimo darbą įtraukti: a) kiekvieną jaunuolį bei studentą, b) Lietuvių Bendruomenės apylinkes, c) visas lietuvių organizacijas, klubus, sambūrius, d) lietuvių krautuves, įstaigas, profesionalus, e) lietuvių parapijas ir visus dvasiškius, f) laikraščių redakcijas ir radijo klubus, g) Lietuvos Vyčius, Susivienijimus, se-nuosius ir naujuosius ateivius, h) pensininkus i) visus lietuvius.

6. Jaunimo Peticijai vesti gyvą akciją lietuvių ir kitataučių spaudoje ir radijo. Pagaminti specialius reklaminius parašus, nurodant kur Peticija galima pasirašyti.

7. Užpildytus JP lapus nedelsiant grąžinti PLB JM Talkos Komisijai. Iš jos gauti naujus tuščius lapus. Kur yra patogu, galima JP blankus perspausdinti.

8. Jaunimo Peticijos tekstas yra labai trumpas ir aiškus: "United Nations! — Condemn Russian colonialism in Europe. Restore Freedom and Independence to Lithuania".

9. Jaunimo Peticija bus įteikta Jungtinėse Tautose taip vadinamam "24 Komitetui" (Committee of 24 to Investigate Colonialism). Jaunimo Peticijos įteikimas bus per patį Jaunimo Kongresą (birželio 30 — liepos 3 d.) arba tuoj po Kongreso.

10. Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas priims Jaunimo Deklaraciją, kuri paaiškins, kodėl visi lietuviai per jaunimą įteikia Jungtinėms Tautoms savo Peticiją. Deklaracija pabrėš dabartinį rusų komunistų genocidą Lietuvoje, ypatingai jaunimo atžvilgiu. Jaunimo Deklaracija bus kaip priešdas prie Jaunimo Peticijos. Kartu bus įteikiama ir kita įvairi dokumentacija.

11. Jaunimo Peticiją ir Deklaraciją įteiks Jaunimo Kongreso atstovų delegacija, kuri vėliau lankys savo kraštų ambasadas prie Jungtinių tautų. Visų valstybių ambasadoriams bus pranešta apie įteiktą Peticiją, duotas deklaracijos nuorašas, kiti dokumentai, ir jie prašomi paremti Jaunimo Peticiją.

12. Jaunimo Peticijai gautas visų lietuvių veiksmų vieningas pritarimas. Dėl Deklaracijos turinio, pobūdžio ir kitų detalių tariamasi su lietuvių laisvinimo institucijomis ir kitais suinteresuotais asmenimis. Šį darbą tvar-

ko PLB JM Talkos Komisijos narys Stasys Lazdinis.

13. Dėl Jaunimo Peticijos įteikimo Jungtinėse Tautose procedūros ir vėliau lankymosi pas įvairių valstybių ambasadorius yra dirbama kartu su New Yorke gyvenančiais asmenimis ir laisvinimo institucijomis.

14. Jaunimo Peticijos lapų siuntimą, surinkimą, informaciją ir kitus panašius reikalus tvarko PLB JM Talkos Komisijos pirmininkas Vytautas Kamantas. 477 Cole Plaza, Willowick, Ohio 44094.

15. Iš laikraščių iškirtos ir pasirašytos JPeticijos blankos bus fotografuotos, kad būtų vienodo dydžio ir formos su kitomis blankomis įteikiant Jungtinėms Tautoms.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Finansų Komisijos išdininė Birutė Juodikienė tikrina gautas Kongreso paruošiamųjų darbų ir Jaunimo Peticijos sąskaitas. Visi lietuviai prašomi paremti Kongreso darbus ir Jaunimo Peticiją savo aukomis. Aukos siųsti: Lithuanian Youth Congress c/o Mrs. B. Juodikis, 1794 East 227 St., Cleveland, Ohio, 44117.

JAUNIMO METŲ ŠŪKIS

1. Jaunimo Metų šūkis, PLJK Komiteto nustatytas ir PLB Valdybos paskelbtas, yra "Mūsų jėgos, mūsų žinios laisvai Lietuvai Tėvynei!"

2. Šūkis yra surimuotas, kad būtų skambesnis ir lengviau atsimenamas.

3. Šūkis yra aiškinamas taip: viso lietuvių jaunimo jėgos, darbas, mokslas, žinios ir energija skiriama Lietuvos laisvės kovai. Visi jaunimo pasireiškimai yra dedikuojami Lietuvai Tėvynei ir nemirštančiai lietuvių tautai. Jaunima tiki laisvos Lietuvos Tėvynės prisikėlimu ir nepriklausomybe.

4. Visi lietuviai prašomi šį šūkį

naudoti visomis tinkamomis progomis.

PRIEŠKONGRESINĖ JAUNIMO STOVYKLA

1. Prieš Jaunimo Kongresą, birželio 19-25 d. Dainavos stovyklavietėje Michigane, ruošiamą kitų kraštų atvykusiems atstovams drauge su kvies-tais JAV ir Kanados jaunimo atstovais speciali studijų savaitė. Dalyvių skaičius 100-150 žmonių.

2. Birželio 25-30 d. toje pačioje Dainavos stovyklavietėje vyks didelė bendra Prieškongresinė Jaunimo Stovykla. Dalyvių apie 500.

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS

1. Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą šaukia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba, susitarusi su lietuvių jaunimo organizacijomis, 1966 Jaunimo Metų birželio 30 — liepos 3 d. Chicagoje, JAV.

2. PLJKongreso ruošimu ir pravedimu rūpinasi PLJK Komitetas, sudarytas iš JAV ir Kanados lietuvių jaunimo organizacijų deleguotų atstovų ir PLB Valdybos kviestų asmenų.

3. PLJK Komitetui vadovauja visų Komiteto narių išrinktas PLJK Komiteto pirmininkas Algis Zapparackas, vicepirmininkai — Vaclovas Kleiza, Gabrielius Gedvila, Eugenijus Vilkas, sekretorė Zita Acalinaitė ir vykdomasis sekretorius Romas Sakadolskis.

4. PLJKongresą globoja PLB Valdyba ir PLJK Garbės Komitetas, į kurį pakviesti laisvojo pasaulio lietuvių iškiliai bei vadovaujantieji asmenys ir Jaunimo Kongresą rengiančių jaunimo organizacijų pirmininkai.

5. PLJKongresui populiarinti yra pagamintas PLJK plakatas. Plakatą paruošė dailininkas Telesforas Valius Kanadoje, jį visiems siunčia ir platina Kanados JM Komiteto pirmininkė Giedrė Rinkūnaitė, 146 Close Ave., Toronto 3, Ontario, Canada.

**PLB Jaunimo Metų
Talkos Komisija**

SKAUČIŲ VEIKLA TORONTE

Toronto skaučių Tuntas yra vienas iš stipriausių Kanados lietuviškų jaunimo organizacijų. Kad ir pašaliečiui atsitiktinai pamačius skautės pamaldose per iškilmes ar sueigų metu, krenta į akis nepaprastas drausmingumas, tvarkingumas ir glaudus ryšys tarp jaunesniųjų ir vyresnės kartos skaučių. Gal kam atrodo ir nemoderniška rikiuoti mergaites kaip kareivius, atiduoti pagarbą, raportus ir t.t., bet tai yra nepamainoma priemonė auklėti drausmingumą, pagarbą vyresnybei ir kartu vyresnei kartai, vyresniam žmogui ir tuo pačiu savo tėvams. Šitokio susiklausymo ir gražaus bendradarbiavimo rezultatai matyti tokiuose parengimuose, kaip bendros Kūčios, vaidinimuose, Kaziuko mūgėje ir labiausiai stovykloje.

Siemet skaučių Tuntas Toronte ypatingai veiklus. Po labai įdomių bendrų Kūčių skautės kartu su berniukais

labai gražiai pasirodė turiningoje programoje, Kalėdų eglutės proga. Jaunesnės skautės suvaidino Kalėdinį vaizdelį, kur meškiuko atneštą iš Lietuvos eglutę žvėreliai papuošė dovanėlėmis iš Lietuvos ir kartu su vaikais šoko ir džiaugėsi tokia nuostabią eglute. Jūrų skautės pasirodė su ypatingai gerai pastatytu "Imperatoriaus Sapnu", kurio rūbai ir dekoracijos žavėjo ir mažuosius ir didžiuosius žiūrovus. Dainos draugovės skautės užbaigė programą Brazdžio eilėraščių pyne ir giesmėmis, užsidegamos nuo simbolinio Lietuvos aukuro ugnelę ir pasižadėdamos puoselėti tą žiburėlį ir neleisti jam užgesti savo ir kitų lietuvių širdyse. Berniukai taip pat gražiai pasirodė.

Dabar visi skautai ir skautės kibo į naują "grandiozinį", bendrai ruošiamą, vaidinimą "Išdidį Princesę", kuris įvyks per skautoramą. Čia pat ir Kaziuko mūgė. Skautės kas šeštadienį eina pas vyresnės skautės į namus ir siuva, lipdo, dirba visokias įdomybes mūgei. Taip užsiėmę, skautės nė nepamato, kaip ateina vasara ir stovykla. Čia vėl dainos, laužai (kurie, tarp kitko, pereitais metais vadovaujant D. Skrinskaitei, pajvairinant P. Kūdabienei, buvo nepaprastai nuotaikingi), vėl linksmis mūsų jaunimą, mokins ir žadins mūsų kalbos, dainų, tėvynės meilę, suartins, suburs mūsų jaunimą ir paruos lietuviškam darbui. **B. M.**

Jaunimo Literatūros Almanachas, kurį JAV LB-nės centro valdyba pasiryžo išleisti Jaunimo Metų proga, apims jaunųjų kūrėjų — 16-30 metų — kūrinius. Jame bus grožinės literatūros (poezijos ir prozos) ir publicistinių raštų. Beletristikos ir publicistikos bus dedama vieno autoriaus po vieną dalyką. Pageidaujama, kad kūriniai nebūtų ilgi, o straipsniuose būtų liečiama mūsų tautinio kultūrinio gyvenimo apraiškos. Redakcinė komisija sudarys jaunimo atstovai.

Šią komisiją sudaryti pavesta J. Ignatonui ir Z. Dailidkai. Almanachui raštai jau galima siųsti adresu: J. Ignatonis, 6642 So. Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629. "Lietuvių Dienos"

PLJK Finansų Komisijos pirmininkas Vytautas Kamantas ir vicepirmininkė Milda Lenkauskienė tariausi Jaunimo Kongreso aukų rinkimo reikalais. M. Lenkauskienė yra taip pat PLB Valdybos sekretorė. o V. Kamantas — PLB Valdybos vicepirm. jaunimui ir informacijai. Nuotr. V. Pliodžinskio

MEDŽIAGOS

Tekstilė mūsų gyvenime užima svarbią vietą. Medžiagas naudojame ne tik apsirengimui, bet ir buto įrengimui ir patogumui. Medžiagos istorija sena, kaip ir pati žmonija. Žaliavos iš viso pasaulio pakraščių yra naudojamos jos gaminimui, žmogus patobulino natūralias medžiagas ir išrado naujas — sintetines. Kiekviena medžiaga turi savo istoriją, savo charakteristiką ir vietą mūsų gyvenime.

Vilna neabejotinai užima svarbiausią vietą. Jau bibliniuose užrašuose minima avys, piemenys, audiniai. Penktam šimtmečiu prieš Kristaus gimimą babiloniečiai nešiojo lininius marškinius ir vilnonius apsiaustus. Romėnai jau turėjo savo vilnos audinių industriją. Jie perdavė savo audimo techniką Anglijai, kuri ir šiandieną garsi savo vilnonėmis medžiagomis. Be naminių avių yra eilė kitų gyvulių, kurių vilnos ar plaukai gali būti perdirbami į siūlus: angoros ožkos, kašmiro ožkos, kurios gyvena tik Tibete, kupranugariai, lamos, angoros triušiai. Vilna, gamtos stebuklas, vilna svarbiausia Dievo dovana, jos sudėtis, skirta apsaugoti gyvulius, tarnauja ir žmogui.

Vilnos natūrali izoliacija palaiko normalią kūno temperatūrą. Ji naudojama ir tropiniuose kraštuose. Atletai ir sportininkai visuomet nešioja vilną, nes ji gerai absorbuoja drėgmę, net iki 50% savo svorio, 20% net nebūdama drėgna. Arabai ir šiandieną nešioja vilnonius galvos uždangalus, kurie dieną apsaugo nuo saulės karštų spindulių, naktį, staigiai temperatūrai pasikeitus, nuo šalčio. Vilnos charakteringos savybės skirtingos nuo visų kitų natūralių ar dirbtinių medžiagų. Iki šiol nė viena sintetinė medžiaga vilnos negali pakeisti. Vilnos plaukelis yra maitinamas odos alyvos-lenolino, kuris palaiko vilną elastiška, apsaugo nuo susivėlimo. Iš perdirbtos odos alyvos-lenolino yra gaminami įvairūs kosmetikos produktai. Dėl minėtų natūralių savybių vilna yra universaliausia medžiaga: iš suraizgytų, suastų milijonų vilnos plaukelių gauname šiltą antklodę, spalvotą suknelę, patvarų baldų apmušalą ar kilimą.

Reikia skirti dvi pagrindines vilnonių medžiagų rūšis: minkštą laisvai austą (woolen) ir kietą suktą, stipresnę (worsted). Vilna yra vienintelė medžiaga, pasiduodanti suvėlimui; bet koks feltas gaminamas tik iš vilnos.

Bovelnos istorija prasidėjo Indijoje 3.000 metų prieš Kristaus gimimą. Bovelną keletą kartų minima biblijoje. Manoma, kad Juozapo spalvingas apsiaustas buvęs bovelninis. Europoje bovelna pirmiausia buvo pradėta auginti Graikijoje. Europoje buvo paplitęs pasakojimas, kad bovelnos augalo žiedai esą mažos avelės, kurios dieną miega pumpuruose, o naktį išeinančios pasiganyti žolėje. Kai Kolumbas išsikėlė Amerikoje, rado laukinę bovelną, augančią apylinkės slose.

Bovelninis plauštas yra vadinamas sėklų plaukais, nes jo paskirtis, kaip parašytu, išnešioti sėklas. Chemiškai bovelnos plauštas yra gryna celiuliozė. Celiuliozė menkai tepraleidžia karštį, todėl ir bovelninė medžiaga skaitoma vėsia. Bovelnos plaušto sudėtis turi savybę susitraukti, todėl bovelninės medžiagos yra stiprios. Bovelnos gerai absorbuoja drėgmę, todėl lengvai pasiduoda dažymui. Bovelną dažnai naudojama pakeisti brangesnį šilką ar vilną, pvz. aksomas gali būti šilkinis arba bovelninis; flanelė gali būti vilnonė arba bovelninė.

Linas — pati seniausia medžiaga. Daug anksčiau nei kas sugalvojo kirpti avis ar panaudojo šilkaverpį, linas jau buvo žinomas. 5000 metų prieš Kristaus gimimą egiptiečiai naudojo lino plauštą tinklams, virvėms. Egiptiečių mirusieji buvo vyniojami į lino drobes, kaip būtina sąlyga pakliūti į pomirtinę „saulės šalį“. Biblijoje minima, kai žydai bėgo iš Egipto, jie gabenosi savo puikias drobes. Trylikim šimtmečiu airiai jau eksportavo lininius audinius. Linas ir mūsų liaudies dainose plačiai apdainuotas. Lininiai raštuoti audiniai svarbiausia lietuvių kaimietės kūryba.

Linas lengvai absorbuoja skystį, greitai džiūsta, nesitraukia ir nesikeičia skirtingose sąlygose. Linas tu-

ri ventiliacijos savybes ir po dažno skalbimo yra minkštesnis ir blizgesnis. Lino plauštas nėra susisukęs, kaip vilnos ar bovelnos, todėl linas lengvai glamžosi ir raukštės neišsitauso.

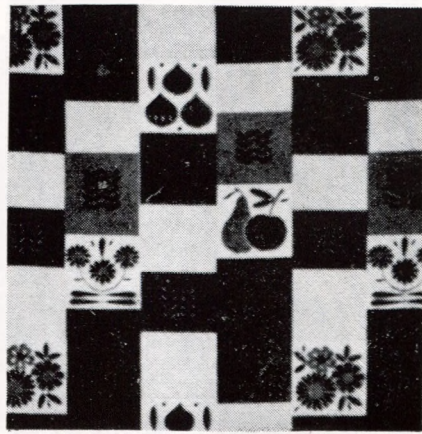
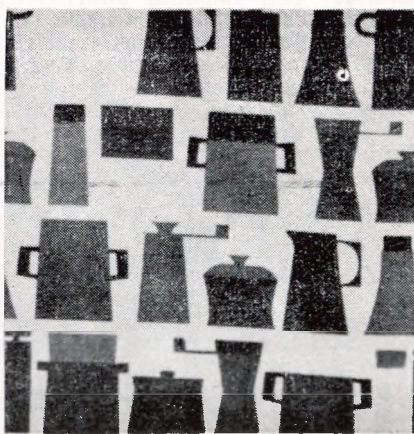
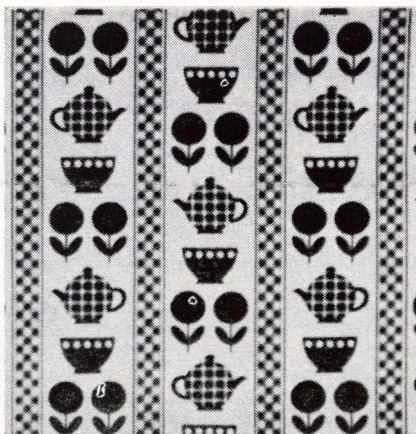
Šilkas — minkščiausia ir gražiausia medžiaga — yra kūrinyms mažo šilkaverpio. Šilkaverpių auginimas reikalauja daug darbo ir atsидėjimo. Kiniečiai pirmieji surado būdą gaminti šilką. Yra išlikęs padavimas, kad kiniečių princėsi vaikščiojant po sodą į arbatos puodelį iškrito šilkaverpis. Išimdama jį pastebėjo, kad nuo vikšro atsiskiria šilko suraizgyti siūleliai. Ji išmokusi auginti šilkaverpius ir panaudojo šilko siūlus verpimui. Spėjama, kad 2500 metų prieš Kristaus gimimą kiniečiai jau mokėjo gaminti šilką, bet kelis šimtus metų laikė paslaptį. Seniau Kinija pagamindavo beveik visame pasaulyje sunaudojamą šilką, bet dabar Japonija turi svarbiausias šilko audyklas. Šilką gamina šilkaverpio vikšras. Vienam svarui šilko pagaminti reikia kelių šimtų šilkaverpių. Šilko siūlas yra ploniausias ir ilgiausias už kitus natūralius plauštus, siekias net iki 1200 jardų. Sakoma, kad šilko siūlas stiprus kaip geležinė viela. Šilkas yra lengvai nuvaždomas, nes gerai absorbuoja skystį. Pagrindinės šilko savybės: stiprumas, lengvumas, elastiškumas, blizgėjimas ir grožis, kurio iki šiol nepakeitė jokia kita medžiaga.

Dirbtinis šilkas (rayon) yra gaminamas iš celiuliozės, kuri gaunama iš kelių šaltinių, daugiausia iš bovelnos ir Kanados medžio. Ta natūrali žaliava maišoma su cheminiais junginiais. Gauta masė „viscosi“ yra naudojama dirbtinio šilko gaminimui. Amerika ir Japonija pagamina pusę pasaulio sunaudojamo sintetinio šilko.

Nailonas yra grynai cheminis produktas. Pagrindinė nailono gamybai naudojama medžiaga yra anglis. Nailono gamybos procesas panašus į dirbtinio šilko, tik vietoj natūralios celiuliozės naudojami cheminiai junginiai.

Nailono savybės: stiprumas, lengvumas, elastiškumas. Nailonas lengvai plaunasi ir greitai džiūsta, nesitraukia ir nesiglamžo.

Pažymėtinos stiklinės (glassfiber) medžiagos, ypatingai tinkančios dekoravimui: užuolaidoms, lėmpų gaubtuvams, baldų apmušalams. Ši medžiaga atspari drėgmei, nesiglamžo ir nedega, todėl naudojama teatruose, mokyklose, valgyklose ir t.t.

• Madų ir grožio pasaulis

Veda IRENA KAIRIENĖ

Vyresnėms ponioms

Kai sulaukiat keturiasdešimties — pirmiausiai nepasiduokit panikai ir depresijai. Argi neskaitėt kažkieno pareiškimo, kad gyvenimas prasideda nuo keturiasdešimties? Žinoma, ne visada taip atrodo, bet atsiminkite, kad tame amžiuje daug kas atstoja jaunystę — pasitikėjimas savimi, subrendimas ir nekreipimas dėmesio ką kiti apie jus pasakys.

Norėdamas elegantiškai ir tinkamai savo amžiui rengtis, jūs turit pagrindinai patikrinti savo garderobą ir išmesti visus rūbus, iš kurių jau "išaugot". Žengdamos vėliau į penkiasdešimtuosius ir šešiasdešimtuosius, turėsit daugiau ir daugiau tokių "išaugtinių" pašalinti. Juk yra visa eilė labai elegantiškų, gerai apsirengusių

septyniasdešimtmečių ponių tik todėl, kad jos nepasitiki savo buvusia natūralia gera išvaizda ir nuolatos apsvarsto, kas joms jų amžiuje geriausiai tinka.

Su amžiumi ateina įvairūs pasikeitimai. Pavyzdžiui, pirmiausia moters amžių išduoda jos kaklas. Staiga jums nebetinka anksčiau mėgti ir nuolatos dėvėti gilūs iškirpimai. Oda susiraukšlėja ir išryškėja raktikauliai. Reikia pasirinkti švelnesnes apikakles, vengti gilaus "v" kirpimo, arba sušvelninti jį šalikėliu, surišama apikakle. Nereikia prie veido dėvėti ryškių aštrių spalvų. Taip pat atsargiai pasirenkami karoliai ir sagtyės. Jie neturi pa-

traukti dėmesio į raukšlėtą kaklą. Moterims virš keturiasdešimties labai tinka švelnių spalvų šifoninės skarelės, kurios puošia sukneles ir pridenigia kaklą.

Atkreiptinas dėmesys ir į rankas. Vyresnių moterų rankos viršutinėje dalyje, prie peties įgauna apsmukusią išvaizdą. Tam raumenų apsmukimui pašalinti daug gelbsti mankšta. Tačiau saugiausia vyresnėm moterim vengti suknelių be rankovių. Kad ir kaip trumpa rankovėlė — ji paslėps viršutinę rankos dalį. Pačios plaštakos ir pirštai taip pat į senatvę keičiasi, oda patamsėja, iššoka venos ir jos pasidaro kaulėtosnės. Tuo būdu, reikia vengti per daug ir didelių žiedų ir kitokių papuošalų, kurie patrauktų dėmesį į rankas.

Oda ant krūtinės ir ant pečių netenka ankstyvesnio šviežumo, tad reikia atsakyti gilių iškirpimų, nes nieko nėra labiau patetiško, kaip viešas demonstravimas pavytusio kūno.

Dar vieną problemą sudaro liemuo. Kad ir visai nepridedant svorio, liemuo laikui bėgant paplatėja. Kai kū-

rios laimingos moterys gali valgyti viską ir ir neprideda svorio, bet daugeliui reikia laikytis tam tikros dietos. Kiekvienai vyresnei moteriai mankšta turėtų būt privaloma. Jei ir pridėdamas vienas kitas svaras, tai jis sueina į raumenis, bet ne į kabančius taukus.

Jei jūsų liemuo paplatėja dviem — trim inčiais nuo to laiko, kai jūs buvot dvidešimtinė, nereikėtų per daug rūpintis ir kristi į paniką. Kartais besigriebdamos griežtos dietos, jūs pakenksite savo sveikatai, savijautai ir suliesinsit bei susendinsit savo veidą. Sutikite su ta mintimi, kad jums atėjo laikas pakeisti vienu dydžiu sukneles ir nusipirkti gerą korsetą.

Kartais pamatai gatvėje penkiasdešimtine moterį, kuri niekaip negali užmiršti turėjusi gražias kojas. Ji niekaip nesutinka atleisti bent pusę inčo sijono. Kad ir kaip elegantiška ir gerai išsilaikiusi ji būtų, bet per trumpas sijonas išduoda jos amžių. Vyresnio amžiaus moterų blauzdos šiek tiek sudrimba ties keliais ir per riešus pasidaro kaulėtos. Tuo būdu kelius dengias sijonėlis ir paprasto kirpimo geros rūšies batai būtų patys tinkamiausi pagyvenusioms kojoms. Kojos pėda taip pat pasikeičia ir vyresnės kojos neturėtų puošti iškirptais sandaliais ir labai augštom kulnim.

Kadangi jūsų odos ir plaukų spalva taip pat keičiasi, reikėtų vengti labai ryškių spalvų, nes jos išryškina raukšles ir sendina veidą. Maišytos, murzinos spalvos daug švelnesnės vyresniai veidui. Vengtinios ypatingai ryškiai žalios ir mėlynos spalvos, taip pat geltona nesiderina prie žilų plaukų. Idomu, kad pastelinės spalvos yra pačios maloniausios ir labiausiai tinkančios vyresnėms moterims. Niekas taip neatšviežina vyresnio veido ir taip nekomplimentuoja žilų plaukų, kaip šviesiai mėlyna, švelni rožinė ar šviesiai violetinė suknėlė.

KILNIEJI METALAI

Platina

Jei kas jums pasiūlytų pirkti brangų 300 metų senumo platinio papuošalą — arba nieko nenusimanantį apie brangius metalus arba norėtų jus apgauti, nes platina buvo atrasta tik prieš du šimtus metų Pietų Amerikoje. Kadanti tas naujas atrastas metalas žibėjo baltai, kaip sidabras, jis buvo pavadintas plata — sidabras.

Tačiau greit buvo pastebėta, kad platina daug kietesnė už sidabrą ir už auksą. Platina savo kietumu atitiko daimantams, ir jo šviesi spalva dar labiau išryškino deimantų žibėjimą. Tuo būdu, platina tapo brangiausiu, gražiausiu ir labiausiai tinkamu papuošalams metalu.

Auksas

Jei kas teigtų, kad koks nors papuošalas ar indas yra iš gyno aukso — labai klystų, nes grynas auksas yra per minkštas ir per lankstus gaminti papuošalams. Todėl jis lydomas su variu ir sidabru. Kad auksakaliai nenaudotų vieno procento aukso ir 99 vario, įstatymai reikalauja kad aukso kiekis būtų visada pažymėtas. Aukso kiekis žymimas karatais. Karatas yra svoris išdžiovytos šv. Jono pupos, kuriomis senais laikais Afrikoje buvo sveriamas auksas. Rytų Indijoje karatais buvo sveriami deimantai, 24 karatai atitiko grynam auksui. Dabar aukso grynumas padalytas į 1000 vienetų.

Lydant auksą su kitais metalais, jo spalva priklauso nuo priedinių metalų, pavyzdžiui: jei daugiau dedama vario ir mažiau sidabro, tie gaminiai turės raudoną spalvą, jei daugiau sidabro — šviesiai geltoną ir net žalsvą. Vadinamasis "double" nėra tikras auksas. Bet papuošalai ar valgymo įrankiai pagaminti iš "double" daug geriau išsilaikys, negu auksu dengti gaminiai. Paprastai padengimui naudojamas labai plonas sluogsnis ir jis nusidėvi, tuo tarpu į "double" kad ir mažas aukso kiekis yra įlydomas.

Papuošalams naudojami 333, 585 ir 750 vienetai. Lyginant su senoviškais karatais, gautųsi sekanti lentelė:

- 24 karatai — 1000/1000 aukso,
- 18 karatų — 750/1000 aukso,
- 14 karatų — 585/1000 aukso,
- 8 karatai — 333/1000 aukso.

Stipriausias lydinys, naudojamas papuošalams, yra 18 karatų. Tačiau toks lydinys dar palyginti minkštas ir lankstus. Dažniausia naudojamas lydinys yra 14 karatų, kuriame gyno aukso yra šiek tiek daugiau kaip pusė.

8 karatų lydiniai dar vadinami auksu, bet daugelis auksakalių atsisako tokius papuošalus pirkti. Europoje pardavinėjami aukso gaminiai visada turi pažymėtą lydinio proporciją.

Sidabras

Sidabras sulauktų dar didesnio populiarumo vartotojų masėse, jei jis nejuoduočių arba nesioksiduotų. Dar iki šiolei niekam nepavyko išrasti kokių nors priemonių sidabro juodavimui pašalinti. Sidabras yra labai gražus, bet kiekviena šeimininkė būna labai nepatenkinta, kai jai reikia išvalyti visą tuziną peilių, šaukštų ir šaukučių, žvakidžių ir kitų sidabrinių daiktų, puošiančių jos namus. Sidabras juoduoja dėl ore esančio tam tikro kiekio sieros. Ypatingai sieros daug susikoncentruoja kiaušiny, todėl, valgant kiaušinių sidabriniu šaukšteliu, jis be matant pajuoduoja. Sieros ore yra daug daugiau mieste, ypatinai industriniuose rajonuose, ir daug mažiau kaime.

Kaip ir auksas, grynas sidabras yra per minkštas gaminti papuošalams ir valgymo įrankiams, todėl jis maišomas su variu.

BRANGAKMENIAI

Turmalinas

Turmalinai yra patys spalvingiausi brangakmeniai. Yra turmalinų raudonų, pradedant švelniai ružava ir baigiant kraujo raudonumo. Yra jų žalių, visokių atspalvių, mėlynų, rudų ir geltonų. Pats populiariausias yra tamsiai žalias braziliškas turmalinas, pats brangiausias — afrikietiškas mėlynas. Turmalinas, sakoma, atneša sveikatą ir yra dėvimas žmonių, kurie gimę spalijų mėnesį.

Turkizai.

Gražiausi turkizai yra šviesiai mėlyni. Turkizai randami Persijoje. Brangiausi jų yra gysluoti ir dryžuoti. Turkizai reikalauja specialios priežiūros, jie genda nuo muilo, ir kvėpalų. Jie yra akmenys gruodžio mėnesį gimusių žmonių.

Opalas.

Opalai randami Meksikoje ir Australijoje. Opalas keičia spalvas kaip vairovystė ir kuo tų spalvų daugiau ir kuo jos ryškesnės, tuo tas akmuo brangesnis. Jų yra ne tik baltų, bet ir juodų. Rytuose opalas laikomas laimingo akmeniu ir dėvimas pašalinti visokiam blogiui. Drauge su turmalinu opalas yra spalijų mėn. gimusiųjų akmuo.

Deimantas.

Deimantas yra visų brangakmenių karalius. Jis yra kietas, pastovus ir reto grožio. Bet deimantai nėra gražūs kasyklose, tik jų nušlifavimas juos padaro žvilgančiais tūkstančiais spalvų.

Perkant deimantus, reikia atkreipti dėmesį į jų spalvą, grynumą, šlifavimą ir akmens didumą.

Deimantų žinovai priskiria jiems vienuolika spalvų. Patys vertingiausi yra bespalviai su mažu mėlynu atspalviu. Dažniausiai pasitaikantieji yra gelsvo atspalvio. Kuo švelnesnė spalva, tuo akmuo brangesnis. Labai retai pasitaiko žalsvų, raudonų, mėlynų, violetinių ir juodų deimantų.

Kaip ir melsvo atspalvio, taip ir grynų deimantų labai reta. Auksakaliai tiria deimantus per padidinamą stiklą. Tada išryškėja jų plėmai. Jei paprasta akimi tų plėmų nematyti, tada dar deimantai geros rūšies.

Tobuliausiai nušifuoti deimantai vadinami briljantais. Briljantai nušifuoti 56 sienelėmis ir gražiausiai žiba šviesoje.

Deimantai matuojami karatais. Karatas sveria 0,2 gramo. Mažiukai deimantiukai įvertinami taškais. Vienas taškas yra viena šimtoji karato.

Agatas.

Agatų yra juodų, kaip onyksas, raudonų, pilkų ir žalių. Iš agato gaminami ne tik papuošalai, bet ir peleninės, vazos ir statulėlės.

Ametistas.

Ametistų spalva — tamsi violetinė, kartais raudonai violetinė. Šviesiai violetiniai yra pigūs ir labai populiarūs. Ametistai, pagal prietarus, atneša išmintį ir didžiadvasiškumą. Juos dėvi gimę vasario mėn.

Akvamarinas.

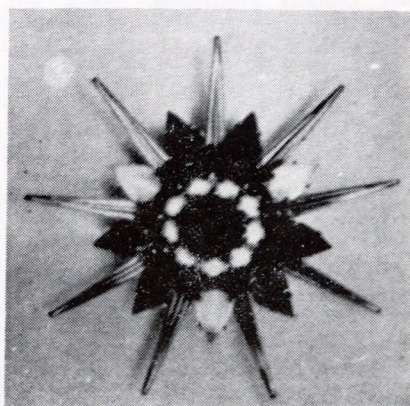
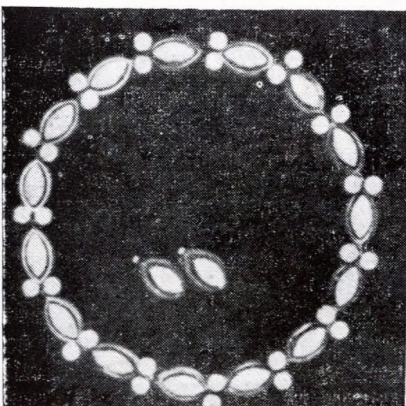
Tie šviesiai mėlyni ir žalsvai mėlyni akmenys randami Brazilijoje, Rusijoje, Australijoje ir Šiaurės Amerikoje. Jų galima rasti dideliais gabalais, tuo būdu jie nėra labai brangūs. Akvamario mėnuo yra kovas.

Topazas.

Topazai — geltoni ir raudonai rudi ir labai retai ružavi, dar rečiau šviesiai mėlyni. Jų randama Brazilijoje, Ceylone ir Škotijoje.

Rubinas.

Patys brangiausi yra Burmos rubinai. Jie raudoni, kaip kraujas, su mėlynu atspalviu. Ceylono rubinai yra

• Šeimininkų kampelis

VEDA A. MIKŠIENĖ •

Grietinės tešlos bulkutės

3½ puoduko miltų,
1 šaukštelis bakino,
1 šaukštelis druskos,
½ puoduko sviesto,
2 kiaušiniai,
1 puodukas grietinės (tirštos).
Miltus persijoti su druska ir bakinu. Sviestą su miltais kapoti, kol pasidarys smulkios kruopelės. Kiaušinius lengvai paplakti ir sumaišyti su grietine. Pridėti prie pirmo mišinio ir gerai sumaišyti. Kiek atšaldžius, iškočioti ploniau nei ¼ inčo storumo ir su stikline išspausti nedidelius paplotėlius. Dėti įdaro per vidurį ir gerai užspausti kraštus. Kepti prie 375° 10-15 min.

Čia duodamas trejopos rūšies įdaras.

Virtos jautienos su kirkom įdaras

3 puodukai virtos maltos jautienos,
2 svogūnai, smulkiai kapoti,
3 šaukštai sviesto,
4 kirkos (anchovy fillets) kapotos,
¼ puoduko padažo arba patirštinto su miltais buljono,

šviesesni, Siamo — su rudu atspalviu. Rubinus dažnai deda į papuošalus drauge su deimantais. Jie randami Burmoje, Siame, Ceylone ir Jungtinėse Valstybėse. Jie prietaringiesiems atneša energiją ir gyvenimo džiaugsmą. Rubino mėnuo yra liepos mėnuo.

Granatas.

Granatai buvo labai madingi pereitame šimtmetyje. Jų gausiai buvo randama Bohemijoje. Čekai buvo garsūs savo granatų papuošalais ir aprūpindavo jais visą Europą. Granatai yra tamsiai raudonos spalvos ir labai puošniai atrodo. Granatų randama beveik kiekviename krašte.

Safiras.

Safirai yra aiškiai mėlyni. Ceylono safirai yra šviesiai mėlyni, o australiški — žalsvai mėlyni. Labai retai jų randama ružavų, geltonų ar bespalvių, dar rečiau — žalių. Safiras skaitomas šventu akmeniu, simbolizuoja dangaus mėlynę. Jis yra rugsėjo akmuo.

Smaragdai.

Gražiausi smaragdai raudoni Kolumbijoj. Retai jų pasitaiko sveikų, dažniausiai, kad ir mažiausias akmenėlis yra sutrūkęs. Bet tai nemažina jų kainos. Smaragdai yra žali ir laikomi vilties brangakmeniais. Jie tinka gežu gimusiems.

1 šaukštas kapotų petruškų,
druskos, pipirų, pagal skonį.
2 kietai virti, kapoti kiaušiniai.
Svogūną pakepinti svieste, pridėti maltą mėsą ir pakepinti apie 5 min. Pridėti padažą, kirkas, kapotas petruškas ir kt. prieskonius. Gerai išmaišyti. Kai atvės, sudėti kapotus kiaušinius ir daryti bulkutes.

Vištienos mėsos įdaras

1 mažas svogūnas,
2 šaukštai sviesto,
1 šaukštas miltų,
4 šaukštai grietinės,
2 puodukai virtos maltos vištienos, druskos, pipirų, muškato riešuto (nutmeg).

Svogūną smulkiai sukapoti ir pakepinti svieste. Įdėti miltus. Maišant pavirinti ant lengvos ugnies 10 minučių. Įdėti grietinę, užvirinti, pridėti vištieną, druskos, pipirų ir truputi muškato. Permaišius viską atvėsinti ir daryti bulkutes.

Grybų ir kiaušinių įdaras

1 svaras grybų,
1 didelis svogūnas,
1½ šaukšto sviesto,
1 puodukas pasenusios duonos trupinių,
3 šaukštai grietinės,
druskos, pipirų,
1 šauštas kapotų krapų,
1 šaukštas kapotų petruškų,
2 kietai virti kiaušiniai, kapoti.

Grybus išplovus pavirinti vandenyje 15 min. Nusunkus juos smulkiai sukapoti. Sviestą pakepinti kapotą svogūną, pridėti grybus, duonos trupinius, grietinę, pasūdyti ir pabarstyti pipirais pagal skonį. Pakaitinti apie 10 min. ant lengvos ugnies, atvėsinti ir, pridėjus petruškas, pipirus ir smulkiai kapotus kiaušinius, daryti bulkutes.

Marinuoti grybai

1 svaras mažų grybų,
1 puodukas vyninio ar "cider" acto,
2 gvazdikai (cloves),
½ puoduko vandens,
3 saldūs pipirai,
½ lauro lapelio,
1 šaukštas druskos,
1 šaukštas aliejaus.

Išplauti grybus ir nupjauti kotelius arti galvūčių. Galvutes mesti į verdantį vandenį ir pavirinti apie 20 min. Persunkti ir palikti sietė apie valandą laiko, kad vanduo gerai nuvarvėtų. Actą su vandeniu, lauro lapeliais, gvazdikėliais lengvai pavirinti

ti apie 15 min. Įdėti druską, perkošti ir atvėsinti. Grybus sudėti į sterilizuotą stiklinaitę, užpilti acto mišiniu ir ant viršaus užpilti šaukštą aliejaus. Gerai užsukti ir pastatyti į šaldytuvą bent 4-5 dienoms prieš naudojimą.

Guglhupf boba

2 pokeliai džiovintų mielių,
¼ puoduko šilto vandens,
¾ puoduko šilto pieno,
4 puodukai miltų,
1 puodukas sviesto arba margarino,
1 puodukas cukraus,
½ šaukštelio druskos,
1 citrinos žievė, tarkuota,
4 kiaušiniai,
¼ puoduko nuluptų migdolų,
½ puoduko šviesių razinų,
½ puoduko korinkų,
½ puoduko kapoto "citron".

Mieles išleisti šiltam vandenyje. Pridėjus pieną ir 1½ puoduko miltų, gerai išplakti. Uždengti ir leisti pakilti šiltoje vietoje apie 1 val. laiko. Sviestą ištirinti su cukrum (elektriniu mikseriu, jei yra), pridėti druską, tarkuotą citrinos žievę, po vieną kiaušinių, kol visi bus sudėti. Pridėti pakilusių tešlą ir likusius miltus. Plakti 10 minučių. Sviestu ištepti 10 inčų didumo blėką su skylė vidury ir ant dugno dekoratyviniui išdėti migdolų pusiukes. Įpilti pusę tešlos, pabarstyti vaisiais ir sudėti likusią tešlą. Pridengti ir leisti pakilti tešlai iki viršaus blėkos. Turėtų užtrukti neilgiau 1½ valandos. Jeigu tešla kils per ilgai — bus sausa ir stambi. Kepti 45-55 min. prie 350°. Atvėsinti 5 min. ir išversti. Atvėsusią bobą pabarstyti cukraus pudra.

Kepenų paštetas

1 morka,
2 mažai svogūnai,
2 šakelės salierų lapelių,
2 šakelės petruškų,
½ lauro lapo,
1 svaras veršiuo kepenėlių,
½ svaro kiaulienos kepenėlių,
2 griežiniai lašinėlių (bacon),
2 riekutės baltos duonos,
druska, pipirai,
½ šaukštelio muškato riešuto (nutmeg),
2 mažai kiaušiniai.

Daržoves, lauro lapelį ir 3 puodukų vandens pavirinti apie ½ val. Įdėti kepenėles, lašinius ir užvirinti sumazinti kaitrą ir toliau virinti apie 20 min. Po to kepenėles, lašinius ir morką išimti ir du kartus sumalti. Duonos riekutes, pamerkus

į vandenį, gerai išspausti ir permalti. Pridėti kiaušinius, druską, pipirų, muškato riešuto ir viską gerai sumaišyti. Įdėjus į pailgą siaurą blėką, kepti prie 325° apie 40 min. Duoti į stalą šaltą ir supjaustytą griežinėliais.

Grietininės varškės pajus (pie)

- 12 unz. grietinės varškės (cream cheese),
2 šaukštai pieno,
1 šaukštas citrinos sunkos,
½ citrinos nutarkuotos žievės,
2 kiaušiniai plakti,
¼ šaukštelio druskos,
¼ šaukštelio muškato riešuto (nutmeg),
cukraus, vanilijos ekstrakto,
1½ puoduko sutrintų "graham crackers" (arba "vanilla wafers") pyragaičių trupinių,
4 šaukštai sviesto, tirpinto,
1 puodukas rūgšties grietinės,
½ puoduko vyšnių marmelado.

Varškę turėti kambario temperatūros. Įplakti į ją pieną ir pridėti sekančius 5 produktus su ½ puodelio cukraus ir ½ šaukštelio vanilijos. Trupinius sumaišyti su sviestu ir įspausti į 10 inčų didumo pajaus formą. Įpilti varškės mišinį ir kepti 20 min. prie 375°. Atvėsinti ½ val. Grietinę išplakti su ¼ puoduko cukraus ir ½ šaukštelio vanilijos ir, užtepus ant varškės, dėti 5 min. atgal į karštą 450° pečių. Vyšnių marmeladą praskiesti kiek su vandeniu, pamaisant pakaitinti keletą minučių ant vidutinės ugnies ir užpilti ant atvėsinto pyrago. Prieš duodant į stalą, palaikyti šaldytuve bent pusę dienos.

Veršiuko krūtinėlės Kievo būdu

- 3 krūtinėlės,
¼ svaro sviesto, alyvos,
1 kiaušinis,
3 šaukštai kapotų petruškų,
druska, pipirai, duonos trupiniai.
Nuimti odą, kaulus ir kremzles nuo mėsos. Krūtinėles padalinti pusiau. Išmušti kiekvieną porciją su kūjeliu ar lentelės kampu labai plokščiai. Paruošti 6 pailgus gabaliukus sviesto, 2 inčų ilgio ir ½ inčo storumo, ir juos atšaldyti iki kietumo. Mėsą pabarstyti druska, pipirais ir ½ šaukšto kapotų petruškų, per vidurį padėti sviesto gabaliuką ir, užlenkus galus, suvynuoti taip, kad sviesto nesimatytų. Susmaigyti, jei reikia, mediniais krapštukais. Išplakti kiaušinį ir praskiesti kiek su vandeniu. Pa-

volioti paruoštą mėsą į sausus duonos trupinius. Pamerkti į plaktą kiaušinį ir vėl į trupinius. Įkaitinti liskus sviestą. Su alyva apkepti mėsą iš visų pusių, kol gražiai paruduos. Dėti 5 min. į karštą pečių ir duoti į stalą. Prie to tinka grybų padažas.

Vengriškas raugintų kopūstų ir kiaulienų gulyšas

- 2 svarai kopūstų,
1½ puoduko vandens,
1 lauro lapelis,
¼ šaukštelio baltų pipirų,
1 šaukštelis kmynų (caraway seeds),
1 šaukštelis cukraus,
1 didelis svogūnas,
2 šaukštai taukų,
1 šaukštas paprikos,
1½ svaro nedideliais gabalais supjaustytos neriebios kiaulienų,
1 puodukas grietinės.

Nuspaustus kopūstus su vandeniu ir sekančiais 4 produktais pavirinti apie 45 min. Keptuvėje pakepti svogūną taukuose, įdėti paprikos miltelių, kiaušieną ir vartant ją apkepti iš visų pusių, keliolika minučių. Pridėti kopūstus, permaišius uždengti ir troškinti apie 1 valandą ant lengvos ugnies. Jei perdaug išdžiūtų, pridėti kiek vandens ar buljono. Prieš duodant į stalą, įmaišyti grietinę ir pakaitinti. Duoti su virtom bulvėm.

Rūkytos "Salmon" žuvies vinegretas

- ½ svaro rūkytos "Salmon" žuvies,
2 puodukai kūbikėliais pjaustytų bulvių,
1 šaukštas "Capers",
1 šaukštas smulkiai kapoto svogūno,
¼ puoduko griežinėliais pjaustytų "Olives",
1 šaukštas kapotų žalio svogūno lapelių,
1 šaukštas acto,
2 šaukštai aliejaus,
1 šaukštelis muštardos, pipirų.

Žuvį supjaustyti mažais kvadratiniais (Perkant krautuvę paprašyti, kad griežinėlius supjautų ne per plokščiai, gražiau atrodys). Su šakute sumaišyti pirmus šešis produktus ir gražiai sudėti į indą. Atskirai išplakti actą, alyvą, muštardą ir žiupsnelį pipirų ir užpilti ant mišinio. Daugiau nemaišyti. Atšaldyti prieš paduodant į stalą.

Veršienos, agurko ir bulvių vinegretas

- ½ puoduko majonezo,
½ puoduko grietinės,
1 šaukštelis "Worcestershire sauce",
2 puodukai virtos, šaltos veršienos,
1 puodukas agurko,
½ puoduko rūgštaus obuolio,
2 puodukai bulvių,
½ puoduko rauginto agurko.
Majonezą su grietine ir "Worcestershire" sosu suplakti ir užpilti ant kvadratėliais supjaustytų mėsos ir daržovių. Atsargiai išmaišyti. Prieš duodant į stalą, gerai atšaldyti.

Lazdynų riešutų tortas

- ½ svaro riešutų,
8 kiaušiniai,
1½ puoduko cukraus,
½ puoduko persijotų duonos trupinių,
1 citrinos nutarkuota žievė,
½ citrinos sunka,
1 šaukštelis vanilijos,
½ puoduko saldžios grietinės (whipping cream),
1 puodukas rūgštesnio marmelado (jelly).

Smulkiai sumalti riešutus. Du šaukštus atidėti torto viršaus apibarstymui. Trynius su cukrum labai gerai ištrinti, pridėti duonos trupinius, citrinos žievę ir sunką, vaniliją, riešutus ir ant galo gerai išplaktus baltymus. Visą atsargiai išmaišyti. Padalinti vienodai į dvi blėkas, išpintas sviestu ir išklotas sviestiniu popierim. Kepti apie 30 min. prie 325°. Atvėsinti blėkose. Išėmus patepti vieną pusę su marmeladu ir plakta grietinėle ir, uždėjus kitą dalį, aptepti visą tortą, šonus ir viršų, su gerai išplaktu likusiu "jelly". Apibarstyti maltais riešutais. Padekoruoti patį viršų plakta grietinėle. Prieš duodant į stalą, palaikyti šaldytuve.

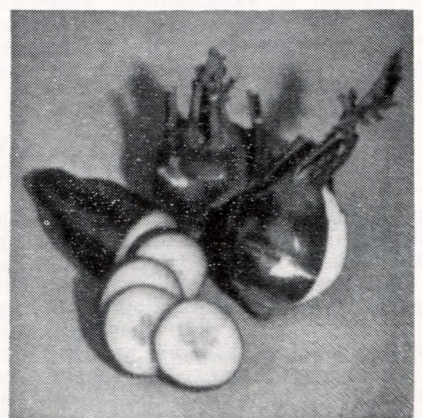
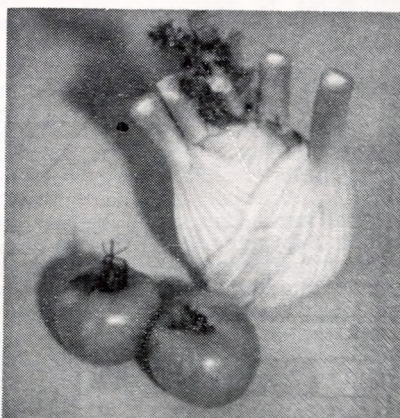
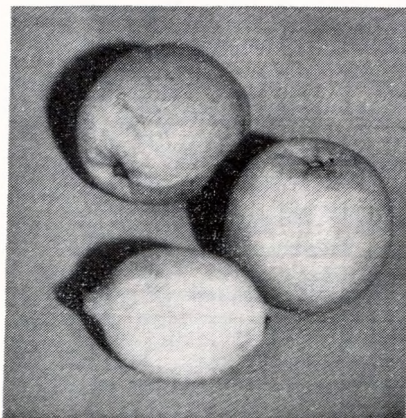
Kur druska dar naudotina?

1. Jei kas ant plytos ar krosnyje užsidegtų, pilti druską ar kepimo sodos miltelius ant liepsnos ar dūmų — sustabdys lengvai ir greitai.

1. Verdant kiaušinius, kad lukštai nesutrukintų, į vandenį dėti gerą šaukštelį druskos.

3. Jeigu naudojate šviežius obuolius daržovių ar vaisių salotose, juos nulupus ir supjausčius pamerkite 10 minučių vidutinio sūrumo vandenyje. Apsaugos nuo parudavimo.

4. Norint išimti iš kevalų cielų valakiškus riešutus, palaikykite juos sūdytam vandenyje per naktį.

K.L.K. MOTERŲ DRAUGIJOS ŠV. JONO KR. PARAPIJOS SKYRIUS TORONTE

1966 m. vasario 13 d. metiniame skyriaus narių susirinkime valdyba pateikė metinę veiklos apžvalgą.

Suruošta 5 paskaitos. Dvi paskaitas skaitė kun. dr. Pr. Gaida tema "Visuotiniojo Bažnyčios susirinkimo nutarimai; teis. G. Balčiūnas — "Kanados valdžios įstatymai palikimų atžvilgiu (mirties atveju)"; p. Judzentavičiūtė — "Kaip gyventi 365 dienas per metus" ir T. Sekonienė — "Lietuvės tremties kelias".

Metinės šventės proga, buvo pagerbti parapijai priklausančios akademikai, baigę mokslus 1965 metais. Kiekvienam buvo įteikta dovana — knygos. Piniginiai paremta šeštadieninė mokykla, laikraštis "Tėviškės Žiburiai" (2 šerai); talkininkauta sėsėlėms, renkant aukas rekolekcijų metu; Bendruomenės valdybai talkininkauta balsavimų pravedime. Narės ruošė pietus Kanados Bendruomenės atstovų suvažiavimui dalyviams. Aktyviai dalyvauta Vasario 16 minėjime ir jo ruošime. Ruošiant parapijoje primiciantų pagerbimui iškilmes, narės surengė vaisės, sveikino naują

kunigą ir įteikė jam piniginę dovaną.

Iškilmingai paminėta L.K. Moterų Draugijos 15-kos metų atkūrimo sukaktis. Suruošta blynų balius, šokiai Wasago vasarantams, meno paroda. Kas sekmadienį narės vaišina parapijiečius kava, pyragaičiais, sumuštiniais. Išsiųsta Suvalkų trikampin 53 siuntiniai. Sparčiai lankomi ligoniai, kuriems suteikiama moralinė parama, gelės, maži pakietėliai ar piniginės dovanėlės. Užprašomos Mišios įvairiomis intencijomis. Narės liudėsio valandoj užjaučiamos; sukakčių atveju sveikinamos su gelėmis; išleidžiant jų dukras į mairias, ruošiami mergvakariai. Žodžiu, dirbama kiek pajėgiama. Dauguma narių darbščios. Ilgus metus šiam skyriui vadovauja p. O. Jonaitienė, kuri visus skyriaus rūpesčius neša ant savo pečių ir niekada nepavargsta.

Metiniame susirinkime išrinkta nauja valdyba, kuri pareigomis dar nepasiskirstė. Jon išrinktos: O. Jonaitienė, Aperavičienė, Šimkevičienė, A. Stonkienė ir Gužauskienė.

Skyriaus valdyba

NAUJA PLOKSTELĖ

Sol. Birutė Valtėrienė — sopranas, įdainavo lietuvių ir pasaulinių kompozitorių kūrinius į ilgo grojimo (high fidelity) plokštelę, kuri yra išleista Londone, Anglijoje. Plokštelę galima įsigyti J.A.V., Kanadoje ir kitur lietuviškose prekybose. Jos I-oji pusė: 1. Ar žinai? — J. Strolia, 2. Tykiai, tykiai — Br. Budriūnas, 3. Šauksmas — Br. Budriūnas, 4. Ramūnėlė — J. Gaizauskas, 5. Lakštingalos giesmė — V. Kuprevičius, 6. Kur bakužė samanota — St. Šimkus, 7. Malda — J. Naujalis, 8. Oi greičiau, greičiau — S. Šimkus. II-oji pusė: 1. Ruduo — F. Chopin, op. 10, No. 3, 2. Labą naktį — J. Brahms, op. 49, No. 4, 3. Legenda — P. Tchaikowsky, 4. Lopšinė — W. A. Mozart, 5. Vėlinės — Rich. Strauss, op. 10, No. 8, 6. Pavasaris — G. F. Haendel, 7. Muzikai — Fr. Schubert, op. 88, No. 4.

Šis naujas leidinys yra gražus įnašas į lietuviškų plokštelių eiles. Solistės balsas yra malonus ir programa gerai paruošta. Šioje triukšmingoje aplinkoje gera yra paklausti ir ramios muzikos. Sol. Birutės Valtėrienės įdainuota plokštelė yra priimtina kiekvienam geros muzikos mėgėjui.

LITUANISTINĖ ENCIKLOPEDIJA ANGLŲ KALBOJE

Lietuvių Enciklopedijos leidykla yra pasiryžusi išleisti Lituanistinę Enciklopediją anglų kalboje, šešiose atskirose knygose, kurių pilna kaina bus \$90.00. Šis leidinys bus vienas iš didžiausių kultūrinių darbų išeivijoje, su tikslu supažindinti pasaulį ir perduoti teisingas žinias apie Lietuvos istoriją, meną, kultūrą ir t.t.

Svetimomis kalbomis išleistų knygų apie Lietuvą yra labai mažai, daugumas jų yra pasenusių ir su iškraipytais faktais. Todėl nenuostabu, kad ten randame Lietuvą, kaip Rusijos ar Lenkijos koloniją, Vilnių, — kaip lenkišką meno ir kultūros centrą, M. K. Čiurlionį, — kaip lenkų kompozitorių ir panašiai. Naujuose leidiniuose Lietuva dažniausiai visai nėra paminėta. Numatyta leisti L. E. anglų kalboje kaip tik pašalins visus tuos trūkumus ir suteiks teisingas žinias apie Lietuvą. Kad šį leidinį galėtų vėliau įsigyti įvairių kraštų bibliotekos ir įvairios mokslo įstaigos, mes turime padėti šį veikalą išleisti, nes išleidimo sąlygos yra sunkios. Taigi

Viršutinėje eilėje iš kairės: M. Kleizienė, K. Noreikaitė, J. Baublienė, E. Glatkauskienė, A. Varkalaitė, J. Kerienė, E. Bliudžiūtė, S. Ruseckienė, D. Briedienė; vidurinėje eilėje: M. Varkalienė, R. Petrušaitytė (įždininkė), D. Piščikienė (sekretorė), B. Daunorienė (pirmininkė), S. Balickienė, E. Vilčinskienė; apatinėje eilėje: A. Kijanovic, Ž. Matukienė, R. Girenienė, P. Nenortienė ir R. Alkienė.

LONDONO LIETUVIŲ MOTERŲ ŠALPOS DRAUGIJA "DAINAVA"

Jau keliolika metų, kai Londone, Anglijoje, tyliai, bet didelį šalpos darbą atlieka Liet. Moterų Šalpos Draugija "Dainava".

Pagrindinis dainaviečių pajamų šaltinis — jų rengiami taip vadinami tradiciniai baliai ir kalėdinis bazaras. Tiek balius, tiek bazarus jos rengia vieno tikslo vedamos: surinkti kiek nors lėšų ir vėliau tuos pinigus ati-

duoti tiems, kurie daugiausia reikalingi šalpos. Suprantama, kad tos šalpos nėra didelės medžiaginės reikšmės, bet jos suteikia didelį džiaugsmą, kada vargan patekusių jaučia, jog nėra pamirštas savųjų. Pirmoje eilėje dainavietės šelpia senelius, ligonius, kalinius. Jos taip pat kukliomis aukomis prisideda ir prie lietuvišės išlaikymo darbo.

Br. Daunorienė

užsisakykite ir platinkite Lituanistinė Enciklopediją anglų kalboje. Jos neturėtų trūkti nei vienoje šeimoje, o ypatingai kur yra jaunimas, nes šios knygos suteiks visas žinias apie Lietuvą tinkamas panaudoti mokykloje ir viešame gyvenime.

Nesurinkus atitinkamo skaičiaus prenumeratų, knygų išleisti nebus galima ir mes nustosime taip reikalingo leidinio. Užsakymus prašome siųsti: Lithuanian Encyclopedia Press, Inc. 361 W. Broadway, So. Boston, Mass. 02127, USA. Pinigus reikia mokėti už kiekvieną knygą atskirai, kai jos bus išspausdintos. **N. K.**

TREČIOJI DAINŲ ŠVENTĖ ČIKAGOJE (1966. VII. 3.)

Kovo 9 d. Dainų Šventės Komiteto pirmininkas dr. S. Biežis sukvietė komiteto posėdį aptarti einamuosius reikalus. Buvo nutarta visiems Jaunimo Kongreso dalyviams suteikti 50% nuolaidą už įėjimo bilietus. Numatoma, kad jaunimas dalyvaus organizuotai ir jų įžygiavimas į amphiteatrą sudarys išpūdingą programos pradžia.

Dainų šventės komitetas susitarė su Jaunimo Kongreso anglų kalba informacijos komisija veikti bendrai ir nelietuviškuose laikraščiuose abu įvykius propaguoti bendrai. Anglų kalba informacijos pirm. S. Pieža numatė, kad šie du įvykiai sukels nemažą susidomėjimą amerikiečių visuomenėje. Šia proga galima bus paskelbti įvairaus pobūdžio informaciją apie lietuvius ir jų kultūrą.

Projektuojama dainas įrašyti į juostą. Po koncerto, planuojama toje pačioje vietoje surengti choristams ir visuomenei pobūvi. Manoma, kad po varginančių repetitijų ir nelengvo koncerto bus pravartu pasidalinti išpūdziais ir pabendrauti linksmoje nuotaikoje.

Dalinis repertuaro pakeitimas

Kadangi gavus Br. Budriūno kantatą Tėviškės namai" paaikšėjo, jog ji yra ilgesnė ir ne taip jau lengva, kaip buvo tikėtasi, todėl, kad palengvinti chorams, Dainų Šventės komitetas praneša, jog repertuare numatytos dvi dainos, būtent J. Gruodžio "Mergužėle mano miela" ir J. Naujalio "Vasaros naktys" Dainų Šventėje nebus išpildomos. Chorai jų gali nesimokyti.

III Dainų Šventės dirigantai

Garbės dirigentė — Alice Stephens, jungtinio miršaus choro — Jeronimas Kačinskas, jungtinio mišraus choro — Alfonsas Mikulskis, jungtinio mišraus choro — Petras Armonas, kantatos "Tėviškės namai" — Bronius Budriūnas, vaikų jungtinio choro — Faustas Strolia.

Jau yra komitete užsiregistravę 23 chorai, kurie dalyvaus III Dainų Šventėje. Dar neužsiregistravę chorai prašomi nedelsiant užsiregistruoti Dainų Šventės komitete. Pirmininko dr. S. Biežio adresas: 3241 W. 66th Pl., Chicago, Ill. 60629.

• Atsiųsta paminėti

Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos Metraštis I — Liet. Katalikų Mokslo Akademijos leidinys, nr. 9, išleistas Romoje 1965 m. Redaktorius A. Liuima, SJ. Tiržas 1.000 egz. Spausdino Pontificia Universita Gregoriana spaustuvė Romoje. 373 psl. Užsakymus siųsti: Rev. Rapolas Krasauskas, L. K. M. Akademijos reikalų vedėjas, Via Antonello da Messina 36, int. 3, Roma 10, Italy.

Kunigas Antanas Staniukynas — Liet. Katalikų Mokslo Akademijos leidinys, nr. 8. Redaktorius dr. Antanas Kučas. Išleista 1965 m. Romoje, spausdino "Pliniana" spaustuvė Selci Umbro miestyje (Perugia — Italy). 208 puslapiai. Užsakyti: Rev. Rapolas Krasauskas, Via Antonello da Messina 36, int. 3, Roma 10, Italy. Kaina \$4.00.

Per Giedrą ir Audrą, Mykolo Vaitkaus 1909-1918 m. atsiminimai, IV. Nidos Knygų Klubo leidinys nr. 56, 1965 m. Adresas: 1, Ladbroke Gardens, London, W. 11, Gt. Britain, 272 psl. Kaina: nariams — minkštais viršeliais 10 šl., arba \$2.00, arba 6 DM; kietais — 14 šl., arba \$3.00, arba 8.40DM. Nenariams — 25% daugiau.

The War Against God in Lithuania. Autorius dr. J. Savasis. Įžanga parašyta vysk. Edward E. Swanstorn. Išleista 1966 m. Manyland Books, Inc., New York, 85/37 88th St., Woodhaven, N.Y. 11421. 134 puslapiai.

Vaidinimai mažiems ir dideliems — Vandos Frankienės. JAV LB Kultūros Fondo leidinys nr. 16, 1965 m., 214 psl. Kaina \$2.00. Gaunama: JAV LB Kultūros Fondas, c/o J. Bertašius, 5348 S. Talman Ave., Chicago, Ill. 60632 ir pas knygų platintojus.

Aidai — Mėnesinis kultūros žurnalas, 1966 m. sausio mėn. nr. 1 (186), leidžiamas Tėvų pranciškonų. Redaktorius Juozas Girmius. Administracijos adresas: 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N.Y. 11221. Prenumerata metams \$7.00, atskiro numerio kaina 70 ct.

Laiškai Lietuviams, 1966 m. vasario mėn., nr. 2. Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Vyr. red. K. Trimakas, SJ. Administracijos adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636. Prenumerata metams \$4.00. Gražūs nauji viršeliai.

Lietuvių Dienos, 1966 m. vasario mėn., nr. 2 (161). Leidėjas Anthony Skirius. Vyr. red. B. Brazdžionis. Administracija: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Cal. 90029. Leidžiamas kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn. Prenumerata metams \$6.00 bet kuriame pasaulio krašte. Garbės prenumerata \$10.00. Atskiro numerio kaina 65 ct.

Skautų Aidai, 1966 m. kovo mėn., nr. 3. Oficialus Liet. Skautų S-gos organas. Leidžia LSS tarybos pirmija. Vyr. red. v. s. A. Saulaitis. Administracija: K. Česna, 58 Providence St.,

Worcester, Mass., 01604. Prenumerata metams \$4.00, pusei metų \$2.50, atskiro nr. kaina 50 ct.

Šaitinis, 1966 m. vasario mėn., nr. 1 (26). Tikybinės ir tautinės minties žurnalas, leidžiamas Sv. Kazimiero Sąjungos. Red. S. Matulis, MIC. Redakcija ir administracija: 16, Hound Rd., West Bridgford, Nottingham, England. Prenumerata metams 15 šl. (\$2.00), atskiras nr. 2/6 (35 ct.).

Moterų Dirva, 1966 m. kovo mėn., nr. 3 (50-tieji metai), oficialus JAV Liet. Katalikų Moterų S-gos organas. Redaktorė-administratore Mrs. Dale Murray, 205 Luelde St., South Bend, Ind. 46614. Prenumerata metams — JAV \$2.50, kitur \$3.00. Atskiro nr. kaina 25 ct.

Ateitis, 1966 m. sausio mėn., nr. 1 ir vasario mėn. nr. 2. Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas, leidžiamas Moksleivių Ateitinkų Sąjungos. Vyr. red. Skirmuntas Radvila. Administracija: 5725 So. Artesian Ave., Chicago, Ill. 60629. Prenumerata metams \$5.00, pagal JAV valiutos kursą. Garbės prenumerata metams \$10.00.

* * *

Garbės prenumeratos

M. Balčytienė, Chicago, Ill., S. Baltukėnienė, Akron, Ohio, K. Čampienė, Oakville, Conn., N. Kazickienė, New Richelle, N.Y.

Žurnalui aukojo

\$5.00 O. Jonaitienė, Toronto, Ont., L. Skipitienė, Chicago, Ill.;

\$3.00 — K. Čampienė, Oakville, Conn., T. Žebertavičienė, Windham Centre, Ont.;

\$2.00 — A. Budzinauskienė, Waterbury, Conn., S. Grigaitienė, Utica, Mich., A. Kižienė, Chicago, Ill., U. Mikulienė, Cicero, Ill., M. Paukštienė, Scarborough, Ont.;

\$1.00 — A. Aperavičienė, Toronto, Ont., A. Baltrušaitytė, Toronto, Ont., E. Barškėtienė, Chicago, Ill., B. Borst, Toronto, Ont., Z. Brenciuvienė, Chicago, Ill., V. Burdinavičienė, Hamilton, Ont., A. Butvilienė, Chicago, Ill., O. Čečkauskienė, Montreal, Que., K. Didžiulienė, Bogota, Colombia, M. Garkunienė, Hamilton, Ont., Z. Girdvainytė, Chicago, Ill., K. Grajauskienė, Don Mills, Ont., S. Grigaliūnienė, Kenosha, Wisc., V. Griggs, Calgary, Alta, E. Grušienė, Brockton, Mass., M. Gudaitienė, Toronto, Ont., S. Henningienė, Detroit, Mich., J. Jurienė, Chicago, Ill., O. Kanapkienė, Toronto, Ont., E. Kardelienė, Montreal, Que., A. Kurliandskienė, Worcester, Mass., E. Majauskienė, Chicago, Ill., J. Merkienė, Chicago, Ill., A. Neimaniėnė, Cleveland, Ohio, S. Paltarokienė, Cicero, Ill., B. Pivoriūnienė, Chicago, Ill., J. Racevičienė, Detroit, Mich., T. Renkauskienė, Toronto, Ont., J. Sadauskienė, Oak Park, Ill., J. Saurorienė, Hamilton, Ont., S. Šeputienė, Detroit, Mich., B. Skverėckienė, Chelmsford, Ont., S. Sinkevičienė, Cooksville, Ont., J. Sriubiškienė, Toronto, Ont., E. Švėgzdienė, Toronto, Ont., P. Tamošiūnienė, Cicero, Ill., S. Urbonienė, Detroit, Mich., J. Varnienė, Brockton, Mass., O. Vileniškiėnė, Dorchester, Mass., S. Virpša, Chicago, Ill., A. Žitkienė, Seattle, Wash.